

BİR RESİM BİR TARİH

Dergimizin kuruluşundan itibaren en büyük destekçilerinden ve yazarlarından Eczacı Erkan Baykara vefat etti. 13.05.2020 günü Yatağan Mezarlığı'nda toprağa verildi. Bu resmi, Prof. Dr. Tuncer Baykara kardeşi Erkan Baykara'nın vefatı üzerine: "Bu gün 12.05.2020. Bir Ramazan gününde Cennet'e uğurladığımız sevgili kardeşim Erkan'ın 5 yaşında iken, 1948'deki bir aile fotoğrafı." Notuyla internette yayınladı. En büyükleri Hörü nene 1884, en küçükleri Erkan ise 1943 doğumlu. Yani bu resim 19. Yüzyıl'dan 21. Yüzyıl'a uzanan nesilleri bir arada barındırıyor.

İÇİNDEKİLER

Editör • Mustafa Nadir Öney	3
Kardeşim Erkan Baykara • Prof. Dr. Tuncer Baykara	4
Erkan Baykara Kimdir?	6
Erkan Ağabey • Mustafa Nadir Öney	7
Resimlerden Kalan Hatıralar • Mustafa Aksoy	11
Bir Güzel İnsan: Erkan Dayım • Prof. Dr. Tarık Baykara	12
Gömlek • Sadrettin Şenel	14
Karcı Dayı, Karın Güzel mi? • Mustafa Kütükçü	17
Bir Fotoğraf, Bin Hatıra • Yusuf Şenel	18
Türk Müziğinin Efesi Talip Özkan • Mustafa Karakaya	20
PAÜ İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Araştırma Enstitüsü Açıldı	23
Acıpayam İle İlgili Kitaplar	25
Babam Ali Öney İle Konuşmalar • Mustafa Nadir Öney	26
Uçurum Çiçeği • Hüdanur Ulutürk	32
Eski Dügünler Bir Hafta Süzerdi • Süleyman Karakulluk	35
Yatağan'lı Bir Seyyahın Notları: Mısır • Kamil Gökalep	38
Bıçak Ustası Bir Müzeci: Aşık Hüseyin Kocakaya	40
Yataan Bazarına Odun Satmaya Gidmişdim • Dirmillen Yaşar (Yaşar Çağbayır)	42

Denizli - Yatağan ve Çevresi Yayın Organı
Tarih Kültür Folklor Dergisi

Yıl: 30 Sayı: 26 Cilt: 2 (Yeni Dönem Sayı: 2)

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Rasim Aytin

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa Nadir Öney

Yayın Kurulu
Mustafa Karakaya, Prof. Dr. Tarık Baykara,
Mustafa Nadir Öney, Rasim Aytin

Tasarım-Uygulama
birinciajans.com

Görsel Yönetmen
Yakup Tutum

Kapak Fotoğrafı: Gaysarlı fotoğrafçı Ali Osman Berber (Prof. Dr. Tuncer Baykara arşivi)

Web: www.yatagandergisi.tr.gg

E-Postalarımız: yatagandergisi@gmail.com
onaymusna@gmail.com-zeybek381@hotmail.com

Para ile satılmaz!

© Dergideki yazıların fikri sorumluluğu yazarlarına aittir.

Mustafa Nadir ÖNAY

Genel Yayın
Yönetmeni

İKİ BÜYÜK DEĞERİMİZİ ANIYORUZ

Erkan Baykara ve Talip Özkan'a rahmetle.

Dergimize tekrar kavuştuk. Yeni dönemdeki ilk sayımız yani 25. Sayımızın yayınlanması bütün dostlarımızı sevindirdi. Telefonla ve internet haberleşmesiyle bizlere ulaşan çok sayıda okuyucumuz güzel dileklerini ilettiler.

Güzel dileklerini iletenlerden birisi de yazarlarımızdan Erkan Baykara idi. Dergi çıkmadan önce ve çıktıktan sonra kendisi ile görüşmüştük. Önce yeniden yayınlanacak olmasına sevinmiş dergiyi yayınlanmış görünce de sevincini belirtmek ve tebrik için aramıştı. Meğer bu son konuşmamızmış. Bir Ramazan günü vefat etti ve bulaşıcı hastalıktan dolayı uygulanan tedbirler sebebiyle bazı Yatağanlılar'ın ve yakınlarının katıldığı mütavazı bir caneze töreniyle defnedildi.

Erkan Baykara, 13 Mayıs 2020 günü Yatağan'da toprağa verildi.

Dergimizi de arayarak başsağlığı dileyenler oldu. Şerif Kutludağ ve Hasan Kallimci gibi eczanesinde onunla sohbetinde bulunmuş olanlar üzüntülerini ilettiler. Hasan Kallimci şu notu gönderdi;

"Evden çıkarak şehir merkezine gitti-

ğimde, birkaç uğrak yerim vardır. Onlardan biriydi Derman Eczanesi. Sahibi Erkan Baykara Ağabey'in sohbeti dinlenir, çayı içilirdi. Yatağan merkezli Acıpayam, Denizli sevgisi vardı. Ek-

2000'li yılların başlarında bir yaz günü Yatağan Kefe Yaylasında bir sohbet anı... Sol baştan Mehmet Gökalp, Mustafa Nadir Önay, Erkan Baykara, Hüsnü Çalhan...

seriyetle Türk kültürü üzerine konuştuk. "Kültürü yaşatmanın milleti yaşatmak demek olduğu" düşünce-sinde idi. Avşar Beyleri türküsünün hayranıydı, araştırmacıydı. Sohbetlerimiz iş yerini devredinceye kadar devam etti. Vefatı, sevenlerini üzdü, üzüldük. Mekânı cennet olsun."

Bu sayıda Erkan Baykara'yı değişik yönleriyle ele alan yazılara yer vereceğiz.

10 yıl önce kaybettiğimiz bir başka büyüğümüz Yatağan'ın bir başka değerli evladı rahmetli Talip Özkan'ı da Mustafa Karakaya'nın hazırladığı bir yazı ile anıyoruz.

Geçen sayıdan devam eden birkaç yazı dışında 26. Sayımızda da Yatağan'ın ve çevresinin dünü ve bugününe dair birbirinden güzel yeni yazılar yer alıyor.

Sizi bu sayıda yeni bir yazarla tanıştıracacağız. İstanbul'da yaşayan emekli öğretmen Abdurrahman oğlu Sadrettin Şenel unutulmaz bir hatırasını nefis üslubuyla bizlere naklediyor.

Severek ve yararlanarak okuyacağınız bir dergi hazırlamaya çalıştık. Katkıda bulunanlara teşekkür ederim.

Gayret bizden Tevfik Allah'tan...

KARDEŞİM ERKAN BAYKARA

Allah'ım yardımını esirgemesin.

Benden üç yaş kadar küçük olduğundan, en erken etkili bilgilerim onun sokak kapısını açmaya yetişemeyip kapıyı çalmasıdır. O zaman ben hemen hayatın güney tarafında duvardaki küçük basamağa ayağımı koyar dışarı bakar kim olduğuna bakardım. Kardeşim ise hemen bir koşu merdivenleri inip açardım. Onun talihli bir yönü vardı, yaşıtı tanıdık arkadaşları çoktu. Ali Amcamın Necati en başta gelir ve genellikle oraya giderdi. Ayrıca daha uzaklarda teyze oğlu Naşit, Şakir ve bizim akraba dediğimiz Mustafa (Tezcan) gelir. Mektep arkadaşlarıyla ileriki yıllarda oldukça yakındı.

Benim 6-7 yaşlarında olduğum Deyne gidişimizde onu pek hatırlamıyorum; ama o sırada 3-4 yaşlarında ve muhtemelen benim oyun arkadaşım. Ablalarım da 11(Yüksel) ve 8 (Aysel) yaşında olduklarından benden çok onların gözetiminde ve bakımında idi. Ama yine de ara sıra dere kenarına gider, yakalayamasak da balık tutmaya çabaldık ve bu bizi hayli meşgul ederdi.

Erkan ilkokula Yatağan'da başladı ve ilk üç sınıfı Fehmi Beyin hanımından okudu. Dördüncü sınıfta babam Çamelî'nin imamlar köyüne tayin olunca, ailecek gittiler. Yağmurlu, kapalı ama çok da yağmayan bir güz günü ben ortaokul talebesi olduğumdan onları Acıpayam'dan uğurlamıştım. Kamyonet gibi vasitanın şoför mahalline babam oturmuş, Anam, Aysel Ablam ve Erkan kalınca giyinerek arkada yüksek olmayan denklemin üzerinde idiler. Anam ve Ablam üzüntülü idiler ama Erkan adeta bir maceraya gidiyor gibi, meraklı bakıyordu her şeye. Ben oraya imkân oldukça Hürriyet gazetesini gönderirdim posta ile. Erkan bu gazetenin çok makbule geçtiğini sonradan anlatmıştı.

Erkan köydeki yaz tatillerine arkadaşlarıyla rahat ve hareketli geçirirdi. O zamanlarda Depe-mes-cid'in kumlarında ağnadıklarını naklederdi, demek Naşit ve başta o taraflı arkadaşları Müfit gibi etkili imiş.

Erkan kasaba-şehir hayatına Urla'da, 1954 senesinde 11 yaşında dahil oldu. Babamın tayin olduğu,

1955 Urla, Soldan sağa: Tuncer Baykara, Mustafa Cevat Akşit, Erkan Baykara

göçmen mahallesindeki Şehit Kemal İlkokulu'nda beşinci sınıfa gidiyordu. Cevat dayımın 1955 baharındaki gelişinde, biz iki kardeş Mustafa dayımla bir fotoğraf da çektiymiştik. Havalar ısınınca iki kardeş deniz kenarına da gitmiş, ak donlarımızda, İskelenin doğusunda çok yufka yerlerde biraz tuzlu su yutmuştuk.

Ertesi sene, ben ortaokulu Erkan da ilkokulu bitirmiştik ki babam, İzmir, Kızılçullu Şirinyer'de bir okula tayin oldu. Ailecek İzmir'e, Basmane semtindeki küçük (32,5 metrekare) evimize yerleştik. Avlusunda su tulumbası, bir sofa ardında iki küçük odası vardı. Ben Atatürk Lisesi'ne, Erkan da Tilkilik Ortaokulu'na kaydolmuştuk. Mekteplerimize evden gidip gelebiliyorduk, benimki biraz uzaktı ama öğleyin, biz iki kardeş yemeğe dahi gelebiliyorduk.

Yaz gelince ailecek Köye giderdik tatili geçirmeye, bu sırada evimizde Hörü nenem kalırdı gibime geliyor. Erkan yine arkadaşlarıyla buluşuyor, onlarla çevreye gidebiliyordu. Bir defasında arkadaş kümesiyle Karaçay'a, değirmene gitmişler; Karaçeyli gençler de Yatağanlılar bizimle Volaybola gelmiş diye anlayıp, bir maç yapmışlar ve bizimkileri açık farkla yenmişler. Bu günlerde ben futbol oynuyordum, bir ara Erkan da kalecilik yapmıştı.

Prof. Dr. Tuncer BAYKARA

Erkan Baykara eşi, çocukları ve torunları ile...

Erkan Baykara'ya Merhaba,

Seni anlatmak kolay değil, hele benim için hiç kolay değil. Vefatından sonra kim olursa olsun söz söylemek zordur. Ben, Erkan için hayat arkadaşım sözünü kullanmıyorum, o şimdi hayatımda arkadaşım olarak var olmasa da düşüncemde, hayalimde, çocuklarımı gördüğümde karşımda yani ruhsal ve zihinsel olarak her alanda geçmişi hatırlatan, günü yaşatan, geleceğe umut katan. Uzun yıllar birlikte olunca mutlu, sıkıntılı, keyifli, keyifsiz, acı, tatlı bir çok olay yaşamış oluyorsunuz. Hayat düz değil, inişli-çıkışlı ve melek değiliz insanız ister istemez, hele evlilikte bunlar kaçınılmaz. Ne demiş eskiler “ dumansız baca kavgasız karı koca olmaz”. Ama dönüp bakınca diyorum ki Erkan sen GÜZEL İNSAN dın. Dürüstlüğün, sevecenliğin, saygılı ve inançlı olman, temiz yüreğin ve yardım severliğine seni yakınların hep arayacak ve anacak. Bu hasletlerinle bir çok kişiye örnek olmuşsundur eminim.

Erkan, senin hep sevdiğin ve bizden çok şey taşıyan ve bizimle bizim olan bir çok şeyi paylaşan YATAĞAN dergisine senin için bir şeyler yazmam istendiğinde çok mutlu oldum. Ne yalan söyleyeyim böyle bir istek olmasa da seni anlatmaya çalışacak ve bir yazı kaleme alacaktım. Beni buna teşvik edecek istek hemen bayram öncesi gelince bu yazı giriş niteliğinde olsa da yazayım dedim. Erkan'la ilgili paylaşımlarda hatırlandığım için bu istek beni çok mutlu etti, Bunun için teşekkür ederim. Ama bundan sonra ki Yatağan Dergisi için hem bir insan olarak hem de eşim olarak Erkan' dan söz etmek isterim. Erkan için Yatağan'lı olmak ne demek- bu konuda hissettiklerimiz ortak olduğu için-çok iyi bildiğimden bu yönüne de değinmek istiyorum. Tekrar teşekkür ediyor ve görüşmek üzere diyorum.

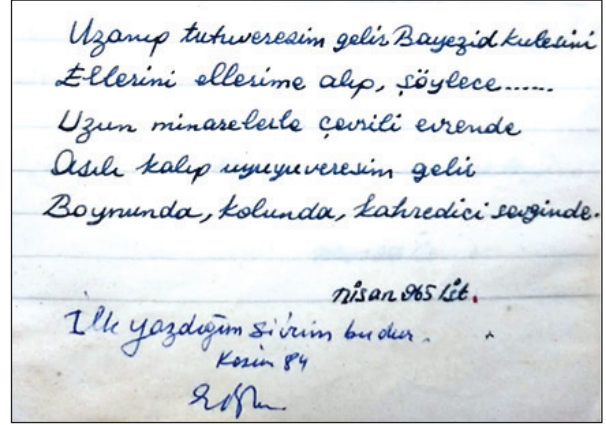
Ayşen BAYKARA

ERKAN BAYKARA KİMDİR?

Erkan Baykara (1943-2020), 1943 yılında Yatağan'da doğdu. İlkokulu, Yatağan(1-3), Çameli İmamı (4) ve Urla (5) ilkokullarında okudu. Ortaokulu da İzmir'de Tilkilik Ortaokulu'nda bitirdi. Liseyi İzmir Atatürk 'de tamamladı (1961). 1966 yılında İstanbul Eczacılık Fakültesini bitirdikten sonra 1966-67 yıllarında Ankara'da Genel Kurmay'da askerliğini yapmıştır. Daha sonra Denizli'de Derman Eczanesini açan Erkan Baykara burada uzun yıllar başta Yatağanlılar olmak üzere bütün vatandaşlara elinden geldiğince her konuda yardımcı olmasıyla tanınmıştır. Erkan Baykara, Yatağan Dergisi kurucularından ve yayın kurulu üyesi olup araştırmacı yazar kimliğiyle önemli makaleler yayınlamıştır. Şair ve tam bir kültür adamıdır. Prof.Dr. Ayşen Baykara ile evli olan Erkan Baykara'nın iki oğlu vardır. Doç. Dr. Burak Baykara, Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesinde; Dr. Öğr.Üyesi Oruç Baykara ise Pamukkale Üniversitesinde görev yapmaktadır.

Yayınlarından bazıları:

1. "Divan" Şiir Kitabı (henüz basılmadı)
2. "Yatağanımız ve Milli Kültürümüz" Yatağan Dergisi, sayı:2, Temmuz 1990
3. "Kültürümüz ve Türkülerimiz" Yatağan Dergisi, sayı:4, Kasım-Aralık 1990
4. "Amanın da Avşar Beyleri" Yatağan Dergisi, sayı:5, Mart-Nisan 1991
5. "Gurbet Eldir Koçyiğidin Vatanı" Yatağan Dergisi, sayı:6, Haziran-Temmuz 1991
6. "Aşk İlen Dikilen Fidan Kurumaz" Yatağan Dergisi, sayı:8, Ocak-Şubat 1992
7. "Kültür Üzerine Düşünceler" Yatağan Dergisi, sayı:9, Nisan-Mayıs 1992
8. "Ah Efendim Gel Efendim" Yatağan Dergisi, sayı:10, Haziran-Temmuz 1992
9. "Bu Toprağın Yeşerttiği-I" Yatağan Dergisi, sayı:11, Kasım-Aralık 1992
10. "Bu Toprağın Yeşerttiği-II" Yatağan Dergisi, sayı:12, Mart-Nisan 1993

ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER...

Uzanıp tutuveresim gelir Beyazid kulesini
Elleri ellerime alıp, şöyle...
Uzun minarelerle çevrili evrende
Asılı kalıp uyuyuveresim gelir
Boynunda, kolunda, kahredici sevginde.

Nisan 1965 İstanbul

İlk yazdığım şiirim budur.

Kasım 1984

İmza (Erkan Baykara)

11. "Bu Toprağın Yeşerttiği-III" Yatağan Dergisi, sayı:13, Mayıs-Haziran 1993
12. "Bu Toprağın Yeşerttiği-IV" Yatağan Dergisi, sayı:15, Ocak-Temmuz 1996
13. "Yatağanım İlk Gençliğim" Yatağan Dergisi, sayı:16, Mayıs 1997
14. "Biraz Sohbet" Yatağan Dergisi, sayı:17, Ağustos 1997
15. "Yatağan Dügünleri" Yatağan Dergisi, sayı:23, Haziran 2004
16. "Bildiri" 1.Acıpayam Sempozyumu, Bildiriler (2003)
17. "Kutlu Ebelerimiz" Yatağan Dergisi, sayı:24, Mayıs 2013
18. "Yeşilyuvalı (Kayzer) Müftü Halil Nigari Efendinin (1820-1891) Bir şiiri" Yatağan Dergisi, sayı:24, Mayıs 2013

ERKAN AĞABEY

“Son yıllarda daha çok telefonla görüşürdük. Yaptığımız çalışmalar sorar ve teşvik ederdi. Kalıcı olan sizin yaptıklarınız diyerek bizi bazı konularda çalışmak için cesaretlendirirdi. Dergiye devam etmemizi isterdi. Biz de ara sıra arayarak sağlık haberlerini alıyorduk. Uzaktan, tedaviye devam ettiğini öğreniyorduk.”

Erkan abiyi 1970’lerin başında tanımış olmalıyım. Hafızam beni yanıltmıyorsa onu ilk görüşüm babamın beni doktora götürdüğü bir zamanda veya babamla bir Denizli alışverişine gidişimizdeydi. Babam için Erkan Baykara hep “Bizim Erkan” idi. Derman Eczanesi Denizli seyahatlerinin olmazsa olmaz durağıydı. “Bizim Erkan’a bir uğrayalım bakalım o ne diyecek?” denirdi. Herhangi bir hastane işinde onun muhakkak görüşü alınırdı. Veya

alışverişler yapılır “Bizim Erkan”ın yanında bir soluklanılırdı.

Erkan “Ali Dayı”sına daima hürmet ederdi. Hal hatır sorulur, çaylar kahveler içilir, varsa alınacak ilaçlar alınır veya bir doktora gidilecekse tavsiye beklenirdi. Biz küçükler de bu sohbeti ilgi ile takip ederdik. Denizli’nin sıcaklığı malum. O sıcaktan bunalmış oluruz. İçilecekler sorulacağı zaman ‘su’ deriz. O ‘olur

mu abem su olsun da gazoz veya limonata içsen' der. Biz de büyüklerimizin gözüyle onayını bekleyerek biraz mahçup 'peki o zaman zafer gazozu' deriz. O bundan memnun olur 'hah şöyle abem' diye sevincini belli ederdi.

1970'leri ortalarına geldiğimizde babamın ayağında ağrılar başladı. Yine 'Bizim Erkan'a gidildi. İşin ciddi olduğu anlaşıldı. Sigara kaynaklı Burger hastalığı, Türkçesi'yle damar sertliği problemi vardı. 'Ali Dayı iş ciddi sigara bırakılacak, yoksa ayağını keserler' dedi. Babam doktorlardan daha çok Erkan Baykara'ya güvenirdi. 'Erkan dediyse öyledir' dedi sigarayı bıraktı ve bir daha dönüp bakmadı. Yine onun tavsiyesiyle İzmir'e ameliyata gitti ve o dönemde zor bir operasyon olan bacakta damar ameliyatını oldu geldi ve sağlığına kavuşarak hayatına devam etti.

O tarihlere kadar memlekette okumuş adam kıtlığı vardı. Okumuş insan bulsan bile okumuş adam bulmak çok zordu. Her iş devletle görülürdü ama vatandaşla devlet arasına duvarlar örülürdü. Bu yüzden okumuş olup da vatandaşla ilgilenen onlara tepeden bakmayan kimseler büyük itibar görürdü. Erkan Baykara'nın da sadece babam tarafından değil Denizli'ye gelip giden bütün köylüler tarafından sevilmesinde bunun da payı vardır diye düşünürüm. O kendi köyünden değil Denizli'nin diğer ilçe ve köylerinden de çok sayıda tanıdığı ve ahababı olan ve bunlarla uzun sohbetler edebilen sevilesi bir insandı.

O yıllarca Denizli'de Derman Eczanesi'nde hemşehrilerinin herhangi bir sıkıntıda ilk başvurdukları kişilerden biriydi. Derman Eczanesi tam bir derman kapısı idi. Erkan Baykara çok zor durumda kalmış sayısız insanın hayır duasını almıştır.

Yıllar yılları kovaladı. O orta yaşlara doğru yol alırken bizim de bıyıklarımız terlemeye durdu. Babamın 'Bizim Erkan'ı onun vefat tarihi olan 1997'ye kadar yine devam etti. Fakat bizim için artık o 'Erkan ağabey' idi.

Bu defa biz Erkan Baykara'yı sohbet insanı olarak ve kültürümüze yaptığı katkılarla tanıdık. Onun eczanesi tam bir kültür mahfili idi. Gerek 1980 öncesi Yatağan'da iken gerekse sonrasında Ankara'daki üniversite yıllarımızda Derman Eczanesi artık bizim için bir kültür merkezi idi. Bir taraftan işi ile ilgilenirken bir taraftan da şair, yazar, tarihçi, felsefeci, edebiyatçı dostlarıyla koyu sohbetlere dalardı.

Denizlili bir çok aydın da çarşıya çıktığında Erkan Baykara'ya bir merhaba der bir çayını içerdi. Bir çoğuyla burada karşılaşmışım. İlk aklıma gelenler Hasan Kallimci, Şerif Kutludağ, Necdet İlhan, Hüsnü Çalhan, Işık Şenel...

Erkan Baykara çok iyi bir eczacı olmakla birlikte önemli bir kültür insanıydı. Türkiye'de eskiden beri eczacıların arasından kültürümüze hizmet etmiş çok sayıda insan çıktı. Onlardan birisi de Erkan Baykara'ydı.

Bizim okuduğumuz kitapları sorar, kendi okuduğu kitapları anlatır, ilginç bulduğu kısımlara dikkatimizi çekerdi. Yerli yabancı şairleri, romancıları mütalaa ederdik. Bazen mesela Atilla İlhan'dan söz açılır, 'Atilla İlhan boş adam değil, yerli kültürü tanıyan birisi, mesela Sisler Bulvarı'ndaki şu şiiri...' diye başlayan sohbetler bazen Rilke'ye bazen Baudelari'e uzanır, oradan Peyami Safa'ya geçilir oradan mutlaka Dostoyevski'ye varılır ve Necip Fazıl'da soluklanılırdı. Çile'den bir dörtlük okur ve 'bu mısralar her babayiğidin harcı değil bunu büyük şair söyler' derdi. Bazen Necdet İlhan hocamız olursa iş biraz felsefeye kayar oradan da yine Necdet hocanın yönlendirmesiyle söz döner dolaşır Ahmet Hatipoğlu'nun musiki çalışmalarına gelirdi.

Sohbetlerimizin ortak ilgilerinden birisi de Denizli, Acıpayam ve Yatağan çalışmalarıydı. Mesela Ali Vehbi Aykota'nın Acıpayam kitabı piyasada yokken eczanenin arka tarafından getirip imzalayarak hediye edişini unutamam.

*İzmir Bornova'da 2004 yılının son günlerinde yapılan çekimden bir hatıra. Sol-
dan sağa: Mustafa Nadir Öney, Erkan Baykara, Tuncer Baykara, Ömer Çalışkan*

Daha sonraları ağabeyi Prof. Dr. Tuncer Baykara hocamızın Tokyo'da basılan Yatağan'ını da ilk Derman Eczanesi'nde gördüm. O kitabın hikayesinden söz etti ve Yuzo Nagata'yı Yatağan'da misafir ettiklerini anlattı.

1990'da Ankara'da Yatağan Dergisi'ni yayınlayacağımız zaman kendisini ziyaret edip fikirlerini aldığımız zaman 'çok iyi düşünümüştünüz abem, elimizden geldiğince biz de destekliyeceğiz' diye bizi yüreklendiren yine kendisiydi. Nitekim ilk sayılardan itibaren kendisinin yazma tembeli olduğunu belirtmesine rağmen yıllardır tuttuğu defteri gün ışığına çıkarmış ve bize o defterden hazine değerinde mısralar bulunan yazılarını göndermiştir.

Halkla ilişkileri çok güçlüydü. Acıpayam'dan, Tavas'tan, Çal'dan, Buldan'dan ve buraların köylerinden birçok ahababı vardı. 1910'lu 1920'li yıllarda doğmuş yaşlı tanıdıkları ile derinlemesine sohbetler ederdi. Sanki sahada folklor derleme dersleri almış bir folklorcu gibi onları konuşturur, önemli bulduğu noktaları kaydederdi. Radyosuz te-

levizyonsuz yetişmiş nesillerden bozulmamış varyantları derlemesini iyi biliyordu. Özellikle Talip Özkan'ın 2-3 kıtasını derleyerek notaya aldığı Avşar Beyleri türküsünün çok geniş bir versiyonunu eczanesine gelen yaşlılardan tespit etmiş ve o eşsiz güfteyi bizlere kazandırmıştı.

Hısıl Hısıl öter sarı çamın dalları

Şıkır Şıkır eder kıratımın nalları

Aşağıdan da gelip geçer Gündüz beyleri

Dönmeyin de görüşelim der Avşar Beyleri

Daha başka türkülerin notaya alınmış kısa varyantlarını değil de daha uzun güftelerini dinleyerek notlar almıştı. Yatağan Dergisi sayesinde bu notlar gün ışığına çıktı. Bir çok türkümüz geniş şekilleriyle kayda geçti.

Sadece kendi yazdıkları değil Yatağanlı başka değerlerle de bizi o tanıştırdı: Tarık Baykara'nın Amerika Mektupları yeğeninin doktora için gittiği Amerika'da bulunduğu dönemdeki yazışmalarına dayanıyordu. Çok güzel mektuplardı. Çok ilgi gördü.(İnşallah

Erkan Baykara'nın yeğenine yazdığı mektuplar da bir gün ortaya çıkar.)

Nazmi Karaca'nın şiir ve yazıları da onun sayesinde yayınlandı. Nazmi ağabeyin Erkan ağabeye gönderdiği şiir ve yazılar da çok güzeldi. Maalesef Nazmi ağabeyi erken kaybetmenin üzüntüsünü birlikte yaşadık.

2004 yılında TRT için çektiğimiz Yaylaktan Kışlağa programı için çekimlere başladığımızda artık Derman eczanesini bir başka kişiye devretmiş kendisi çok uzun yıllar bıkip usanmadan yaptığı Denizli-İzmir yolculuklarına bir son vererek İzmir'e yerleşme kararı almıştı.

Bu programın çekimlerinde kendisinden de istifade etmek istediğimizi telefonla iletmişimde memnuniyetle karşıladı. 2004 yılının Aralık ayının son günlerinde yanılmıyorsam 20 Aralıkta Prof. Dr. Tuncer Baykara'nın Bornova'daki evinde, Tuncer beyin eşi Şenay Baykara'nın hazırladığı lezzetli yemek, pasta börek ve çaylar eşliğinde bir gün sabahdan akşama kadar çalıştık. Tuncer ve Erkan ağabeylerden bir çok konuyu kaydettik.

Erkan ağabeye mesela kültürümüzde misafirperverlikle ilgili sormuştum. O da geleneksel kültürümüzdeki durumu kendi çocukluğundan örneklerle açıkladı. Misafire Güler yüz gösterilmesi gerektiğini, böyle yapmayanların kınandığını, suratı turşu satıyor diye yerildiğini anlattı ve bir hatırasını nakletti:

“Babam bazen habersiz misafir getirirdi, Annem hemen bir şeyler hazırlardı. Aşk ile pişiriyor, sevgi ve içtenlik var içinde. Geleneksel misafir sofrası : sahana üç dört yumurta kırılır, turşu konulur, yufka ve pekmez konulur. En pratik sofradır. Servis yapılırken sanki bir kral sofrası gibi, Yerinme yok... Önemli olan güler yüz. Suratı turşu satmayacak.”

Ona daha pek çok konuyu sordum. Bir de kısa biyografik hatıralarını anlattırdım. Bize İstanbul'da İbnülemin yurdunda kaldığı yıl-

lardaki hatıralarından, İbnülemin için mevlit okutmalarından, öğrenci iken yaşanan zorluklardan, 1966'da askere gidişinden sonra Denizli'ye gelip Derman Eczanesi'ni açmasından bahsetti. Geldiği yıllarda Denizli'de 12 eczane varmış.

Yatağan'ı severdi. Yatağan'a bir ev yapma planından bahseder bunun gerçekleşmemiş olmasına hayıflanırdı ve siz iyi yapıyorsunuz köy ile irtibatınızı kesmiyorsunuz' diye sevindiğini söylerdi. Her yıl medresede geçmişlerinin hayrına bir yemek yaparlardı.

Bazen geldiklerinde yaylaya da çıkardı. Bir iki defa yaylada birlikte olmuştuk. Burada da edebiyat ve kültür sohbetleri yapmıştık.

Son yıllarda daha çok telefonla görüşürdük. Yaptığımız çalışmaları sorar ve teşvik ederdi. Kalıcı olan sizin yaptıklarınız diyerek bizi bazı konularda çalışmak için cesaretlendirirdi. Dergiye devam etmemizi isterdi. Biz de ara sıra arayarak sağlık haberlerini alıyorduk. Uzaktan, tedaviye devam ettiğini öğreniyorduk.

25. sayıyı çıkaracağımızı öğrendiğinde çok sevinmişti. Zor konuşuyordu. 'Yazamam ama çıkaracak olmanıza çok sevindim, yine güzel yazılar olur okuruz' demişti. Ben de 'siz de daha yayınlanmamış pek çok şey vardır. Yavaş yavaş yazarsınız demiştim.' Yine bizi kırmamak için olsa gerek 'inşallah' demişti. Dergi yayınlandı. 7 Mayıs 2020 günü Eşi Ayşen abla vasıtasıyla konuştuk. Oğlu Oruç çıkış almış, okumuş. Telefonu alarak sevincini belirtti. Hayır dua etti. Bu son konuşmamızmış. 12 Mayıs'ta İzmir'de vefat etti.

Yatağan'ın büyük evladı Asım Baykara oğlu Eczacı Erkan Baykara'yı 13 Mayıs günü ikinci vaktinden sonra Denizli- Yatağan mezarlığında toprağa verdik. Allah rahmet eylesin. Mekanı cennet olsun. Yakınlarına sabırlar diliyoruz.

Mustafa Nadir ÖNAY

RESİMLERDEN KALAN HATIRALAR

ISPARTA'DA YATAĞAN VE ÇEVRESİNDEN İMAM HATİPLİLER (1956) Kasketli Merhum Hocamız Zühtü Akşit Sağında M. Ali Aktaş, Yeşilyuvalı Cemal, Solunda Rahmetli Ali İhsan Aktaş, Mustafa Aksoy, Yusuf Aksoy, Ayaz köyünden M. Ali Turan - **Arka Sıra Sağdan Sola Doğru:** Abdullah Altıntaş, Yeşilyuva'dan A. Rıza Deniz, Yassihöyük'ten Mehmet Özoymak, Yassihöyük'ten Osman Uncu, Ömer Lütfi Altıntaş, Nigari Özkan, Mehmet Ergenay, Yassihöyük'ten Mehmet Demirci

Mayıs 1950 yılında yapılan seçimlerde iktidar değişikliği olur. Başbakan rahmetli Adnan Menderes, Milli Eğitim Bakanı rahmetli Tevfik İLERİ'dir. Özel bir toplantıda Başbakan Adnan Menderes rahmetli Mahmut Celaleddin ÖKTEN hoca efendiye çocuklarına dinlerini öğretmesini söyler. Hoca efendinin de "Sayın Başbakanım, sizin evlatlarınız dinlerini öğrenecekler de bu milletin çocukları dinlerini öğrenmeyecekler mi?" dediği rivayet edilir.

Toplumda din eğitime duyulan ihtiyaç bir takım toplantılarda yoğun bir şekilde dile getirilmektedir. Nihayet Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ki müdürler komisyonun 13 EKİM 1951 Ve 601 sayılı kararıyla Tevhidi Tedrisat kanununun 4. maddesine istinaden dini eğitim veren okulların açılmasına karar verildi. Ve bu karardan dört gün sonra yedi ilde (İstanbul, Ankara, Adana, Konya, Kayseri, Kahramanmaraş, Isparta) ilkokula dayalı, ortaokul seviyesinde 4 yıllık imam hatip okulları öğretime başladı. İmam hatip okulları ilk mezunlarını verdiği 1954-1955 öğretim yılında bu okulların 3 yıllık lise kısmı açıldı. 1951-1952 yıllarında eğitim döneminde Yatağan'dan rahmetli M. Ali AKTAŞ, Cevat

AKŞİT hoca Isparta imam hatip okuluna tahsile gitmişlerdir.

1952-1953 yılında eğitim dönemlerinde de rahmetli Ömer Lütfi ALTINTAŞ, Abdullah ALTINTAŞ ve NİGARİ ÖZKAN imam hatibe gitmişlerdir. Ben Mustafa AKSOY ilkokulu bitirdim. Rahmetli Zühtü AKŞİT hocamızdan medresedeki KURAN kursuna devam ediyorum. Tatillerde köye gelen imam hatip okulu öğrencileri hocamızı ziyaret ederlerdi. Onları gördükçe benim de imam hatip okullarına gitme isteğim arttı. Rahmetli babam ve aneme Isparta imam hatip okuluna gitmek istediğimi söyledim, düşünelim dediler. Zaman oldu. 1953-1954 yıllarında eğitim öğretim kayıt zamanı geldiğinde rahmetli babam ile Isparta'ya gittik. Orada kaydımızı yaptırıp Yatağan'a geri döndük. Böylelikle benim de imam Hatip Okullarındaki okuma hayalim gerçek oldu.

1956 yılının Kasım ayında Zühtü AKŞİT hocamız Isparta'ya geldi. Yatağanlı, Yeşilyuvalı, Yassihöyük, imam hatip okulu öğrencileriyle bir hatıra resmi çektirildi. O resim bugüne güzel bir hatıra olarak kaldı.

Mustafa AKSOY - Emekli müftü

Bir Güzel İnsan: Erkan Dayım

Nasıl da arı duru, tertemiz, şeksiz şüphesiz, samimi ve içten bir duruş. Doğrudan ve apaçık, kalpten bir bakış değil mi... Pırıl pırıl bir insandı gözümde Erkandayım. Hayır hayır benim gözümde değil öyle idi: Pırıl pırıl bir haskişioğlu idi ve benzersizdi...

Sadece bir “dayı” değil, bir rehber-kılavuz, dost-arkadaş, gönül dostu, hamî, ağabey, yoldaş, candaş ne dersen de-ve de sırdaş... Bunların belki hepsi, topluca hem de. Şimdilerde “idol” diyorlar o idi... Ortaokul çağlarımdan itibaren hem ortaokul hem lise yıllarımda, tam da büyüme dönemlerimde, delikanlılık yıllarımda; bir sene oda arkıdeşi de olduk ve onu çok ama çok yakından tanıma bahtiyarlığına da kavuştum idim... Gözümü, gönlümü, kulağımı, dilimi ondan ayırmazdım ki... Her şeyiyle inşa eder dururdu.. Engin bir gönül sahibi, muazzam bir kişilik. Derin mi derin bir kültür ve görgü birikimi; arı-duru ve candan ve müşfik ve elbette soylu...Adeta bir okul. Amma herkese herkese evet herkese... İçtenlikle ve can kulağıyla, kalbiyle-gönlüyle dinlerdi, özellikle gençleri ve delikanlılık çağında hayata yeni atılmakta olanları. Yön verir, anlatır dururdu: Neyin ne olduğunu ve nasıl bir gelecek planlanması gerektiğini anlatır dururdu. Samimi ve içtenlikle bir sohbet tutturur kim olursa olsun insanları kendine çekerdi.

Ve tüm yaşantısında en haz aldığı mutlu olduğu bu anlattığı kişiliklerin başarılarını dinlemek olurdu. Öyle sevinir ve mutlu olurdu ki sanki kendi başarmışçasına... mezuniyetleri, iş başarılarını, elde edilenleri sevinçle ve teşvikle karşılar sanki kendi kazanmışçasına mutlu olurdu...

Doğruya doğru!

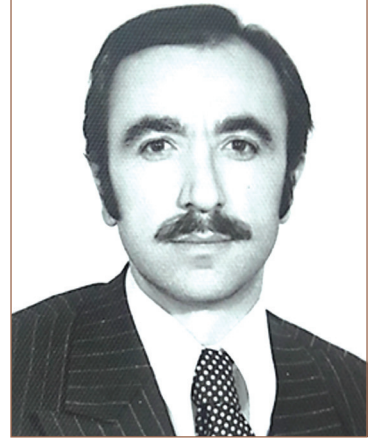
Böylesi insan bu yeryüzünün herhangi bir köşesinde hala daha mevcut mudur? Var mıdır?

Bundan dolayı ağırdan ve yavaştan, sindire sindire yazmalıyım yazmalıyım satır satır.

Amma önce unutmadan şunu anlatmam lazım.

Liseden sonra hem üniversitede, ODTÜ yıl-

larımda, hem de Amerika’da, ardından TÜ-BİTAK’ta kariyerimin hemen hemen her aşamasında, herkesin bana dedikleri hep şu olurdu: “Sen bunu nereden biliyorsun?..”

Ben de kıkırdar ve patlatırdım espriyi..”bütün yaşantım boyunca “merhaba, selam” dan sonra en çok duyduğum cümle budur!..”

Bir klasik müzik parçası-özellikle Bach; unutulmayan bir sinema klasiği-siyah örfe, quasisimodo, marlon brando, stanley kramer, sam peckinpah; kitaplar, klasikler, kıyıda köşede kalmış bir yazar-Unamuno, Rilke, Munthe, Burgess daha neler neler; müzik, türküler -tabii ki de zeybekler-en başta talip özkan-talip der de başka bir şey demezdi, ‘altın bilezik’-derleme bizim yöre türkülleri, avşar beyleri; şarkılar; hikaye kitapları; din alimleri-Rabbani, Ebu Hanife, Ebu Yusuf; şairler ve şiirleri- Necip Fazıl, atilla ilhan, sezai karakoç, Arthur rimbaud, şeyh sadî, Camî ve tabii ki de Hz.Ali-ra “Nehc’ül Belaga”... neler neler... derin, ince ve soylu zevkleri ve derinlemesine entelektüel birikimi ortaya çıkartan ne varsa...bunları söyleyip açıklayıp anlatınca bunu derlerdi bana, hep...

“sen bunları nereden biliyorsun!..”

Tabii ki de usta bir böbürlenme ve ‘elbette biliriz !..’ raconundan ! sonra... Erkan dayımı anlatırdım ve hayıflanırlardı hepsi:

“Amma şanslıymışsın... bizim öyle bir dayımız hiç olmadı ki...” ya da “what an Uncle!...unbelievable...yani ‘ne dayı ama!! inanılmaz...”.

Yaa işte bundan dolayı sindire sindire özenle yazmalı ve anlatmalıyım...

KISA GÜZEL / SEVİMLİ HATIRALAR - I

Erkan dayım "BİN-KÜLTÜR İDİ" (hezar-kültür!) yaşantısının en önemli unsurları arasında kitaplar başta olmak üzere her türden kültürel ve entelektüel merakları bulunurdu. Amma asla bir ansiklopedik bilgi toplama, biriktirme ve sonra bilgiçlik taslama amaçlı satma ve gevezelik değil tam anlamıyla anlama, anlamlandırma, ölçüp biçip tartma ve rasyonelce sonuçlar üretme amaçlıydı...

- Başka nasıl adeta bir "okul" olunur ki...

- Hemen hemen her türden kültür, sanat, edebiyat, din, ilim, resim, mimari... herşeye ama herşeye amansız bir merak denebilir... Ama bu merak bir bütünlük taşırdı. Büyük ilim insanları, şairler, romancılar, sinemacılar, müzisyenler arasında bir bağlantılık hep olurdu... O bütünlük üzerine sinmiş bir donanımdı ondaki. 70-80li yıllarda ben buna "sentez" derdim. O zamanlar bu "sentez" meselesi modaydı: 'doğu-batı sentezi', 'yerel-evrensel sentezi', 'milli-uluslararası sentez' vs vs vs... zaman bunların aslında "altı doldurulmamış boş savlar" olduğunu gösterdi. Bunu tam olarak anlamak ve anlatmak lazım. Bu belki de "bilginin" en uç noktasındaki doruğundaki, İngilizcesi, Latincesi olmayan "İRFAN" olmalı...

- Erkan dayım neler nelerle uğraşırdı ve büyük bir merak insanı idi...

- Mimari Rölöve çalışmaları

- Desen çizimleri, resim

- Şairlik-kendine has anlatıma haiz şiirlerini "Divan" olarak toparlamıştı.

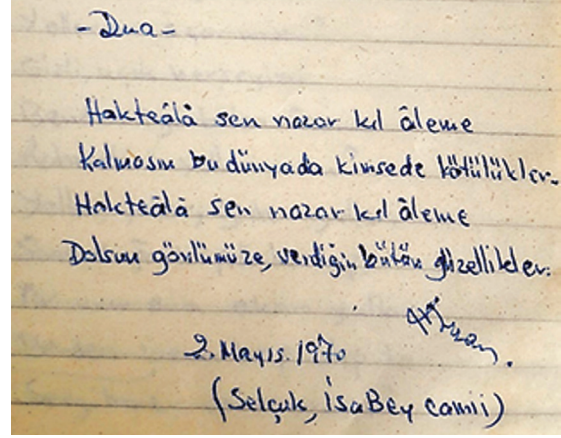
- Din ve hadis ilimleri-özellikle farklı kaynaklardan topladığı hadisleri ayrıca not ederdi..

- Her türden müzik: Türküler, klasik türk müziği, klasik batı müziği, elbette zeybekler ve bizim oranın türküleri

- Edebiyat: Roman, Hikaye, Şiir

- Anı kitapları biriktirdi ve belki de sahip olduğu "koleksiyon" kimse de bulunmayan nadide kitaplardan müteşekkil idi.

- Amma ki kendi "anı" yazmadı hiç... En hayıflandığımız konu her zaman bu olmuştur.

Bu şiiri Selçuk İsa Bey Camii ziyaretinde, 1970 yılında yazmış Erkan dayım.

- O, paranın para olduğu yoksunluk yıllarında cömertçe paralar dökerdi bu türden kültür ve sanat eserlerine, bilhassa kitaplara... kitapları da altını çize çize işaretleye işaretleye okurdu.

- Kültür ve sanat eserlerine düşkünlüğü öyle bir içtenlik taşırdı. Okuduğu kitaplarda özellikle atıfta bulunulan tüm diğer eserleri de bir şekilde bulur ve takip ederdi...

- Bundan dolayı Erkan dayımın altını çize çize okuduğu not aldığı kitaplardan oluşan bir demet aynı zamanda yeni nesillere bir rehberlik taşıyabilir... İncelikli zevkleri, doğruluğu, haki-kati ve milli değerlerle donanmış bir anlayış geliştirmeyi ve buradan hareketle dünyayı ve geleceği kavrayabilmeyi öğrenebilir insan... zaten "irfan" bu değilse nedir ki?

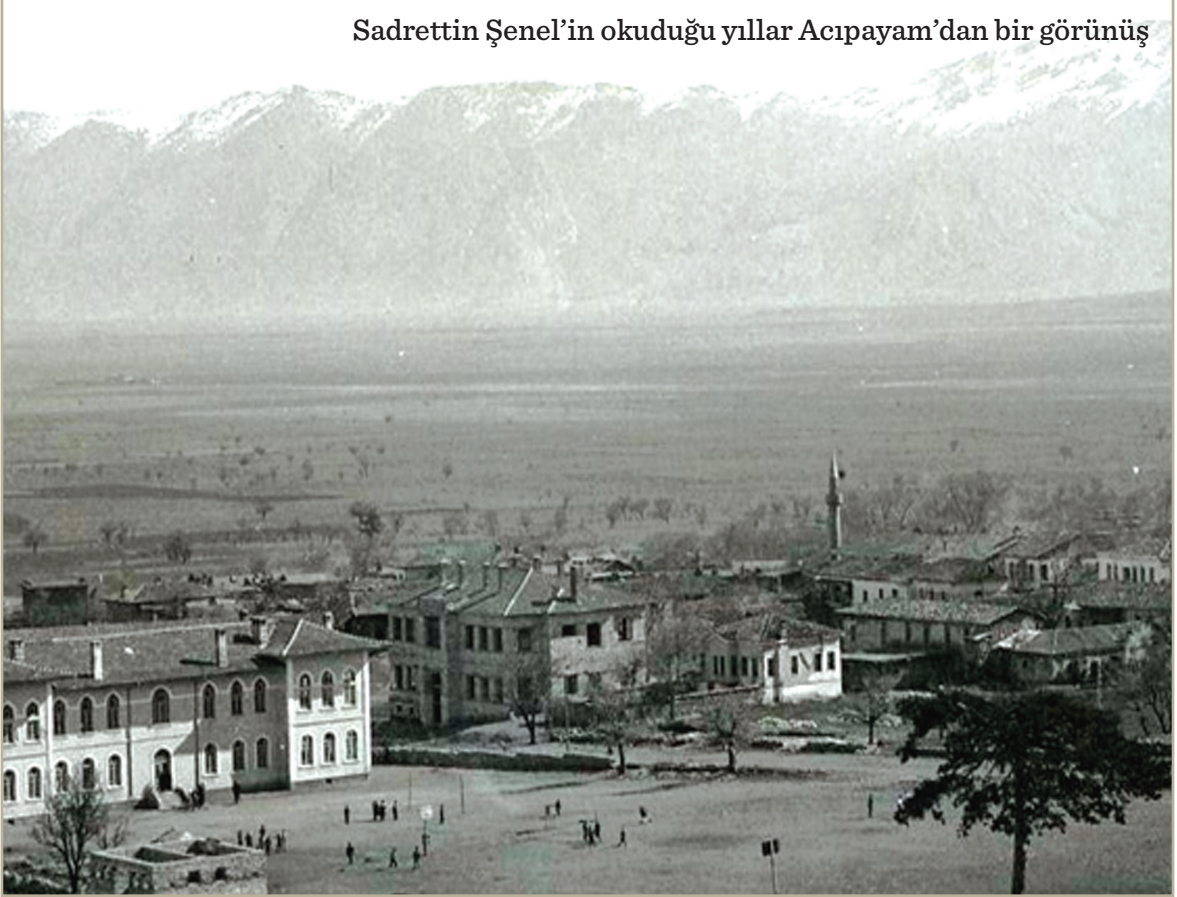
- Bu bakımdan Derman Eczanesi aynı zamanda bir "okul" niteliğinde idi... Özellikle gençlere hep anlatmak isterdi. Bildiklerini, okuduklarını ve gördüklerini ve buradan onlara hayat dersleri çıkartırdı ve geleceklerine dair önemli ipuçları verirdi.

- Eczanede oturduğu koltuğun hemen arkasında büyük iftiharla ve gururla bildiklerinin, tanıdıklarının, dost, akraba ve yakınların eserlerini, kitaplarını koyar ve her gelene gösterirdi. Sanki kendi yazmış, kendi yayınlamış gibi her birine büyük önem atfederek nadide bir hazine gibi ihtimam gösterirdi.

Prof. Dr. Tarık BAYKARA

GÖMLEK

Sadrettin Şenel'in okuduğu yıllar Acıpayam'dan bir görünüş

1950'li yıllar...

Eylül bir dedimiydi bir telaş başlardı bazı evlerde. Orta okulda okuyacak çocukların hazırlığı.

O yıllar her köyde her mahalle de okul nerede? Koca Denizli'de tek lise. 2-3 ilçe de bir orta okul. Bizim köyde de tek ilkokul var. Şimdinin Namık Kemal ilköğretim okulu. Kuyucak'ın çocukları da Yatağan'a geliyor. Karda kıyamette yayan yapıldak patika bir yoldan. Köyün varsıl çocukları orta okula Denizli'ye gidiyor. 35-40 çocuk da Acıpayam'da okuyoruz. Acıpayam o yıllar Türkiye'nin en çok köyü kasabası olan ilçelerinden biri. Tüm köyler kasabalar Kızılhisar'dan Gireniz Deresi'ne, Karaçay'dan Çavdır'a. (Çameli ilçesinde ortaokul yok) Ça-

meli'nin çocukları da Acıpayam'a geliyor. Acıpayam'da her taraf çocuk olurdu. Bir dünya çocuk. Yer gök çocuk keserdi. Sıfır numara traşlı kavruk köy çocukları. Allah için, Acıpayamlılar köy çocuklarından hiç yüksünmezdi. Üstelik çok iyiliklerini gördük. O yıllar Acıpayam tam da zamanın kaymakamı Şair Eşref'in deyimiyle;

"Acıpayam dedikleri iki dükkan bir fırın,

Peynir ekmek yiye yiye ne ağız kaldı ne burun."

2.500 nüfuslu küçücük bir kasaba. Eylül bir dedi mi, 35-40 çocuk köyün tek traktörü Hacıkeyler'in (motur)unun römorkuna altımızda bir (yaygı) ya sarılı yatak-yorgan, bir bohça giyecek, yağ dığanı (tava) tencere, çanak kaşık

falan. Üstüne de biz yerleştirdik. Yok yerleşme değil tünerdik. Mezarlığı geçtik mi direksiyona Abdurrahim geçirdi. İyi kullanırdı da arada bize laf yetiştirirken kafasını arkaya çevirmese! İşte o zaman teker üstünde oturan babası direksiyonu düzeltirdi. Ardından bir (Somsak) yapıştırırdı Abdurrahim'e ki önüne baksın. 2-2.5 saatte varıverirdik Acıpayam'a. Koca Hanomag traktör kömürlü tren bacası gibi duman salardı. İş içinde kalırdık. İkişer üçer birleşir bir odada kalırdık. Bazılarımızın yanında ebesi, "goca anası" olurdu ki, göz kulak olsun, haytalık yapmasın."Gursana ıscak yemek girsin". Müdürümüz Remzi Şenel'di. Evlerimizin pencerelerine perde çekmek yasaktı. Müdür ve öğretmenlerimiz geceleri ev ev dolaşır pencerelerden bizleri kontrol ederlerdi. Bir öğretmenin omuzunda merdiven ikinci katlarda oturanların pencerelerine çıkıp bakarlardı. (Şimdinin insanların çocuklarının öğretmenlerinin anlaması zor elbet. O yıllar özveri denen bir şey vardı. vicdan denen, meslek aşkı denen bir şey vardı. Vatana iyi evlatlar yetiştirmeyi şiar edinmiş öğretmenler vardı. "Aman! Sen de bu memleketi ben mi kurtaracam" demeyi bilmeyen gece gündüz kendilerine teslim edilmiş çocukları kendi çocuklarından ayırmayan) Gece hele bir ders çalışma, hele bir "accık güleş!" hele bir sigara falan. Ertesi gün yiyeceğin sopa köyüne yol olur. O derece yani. Bir de köyden babayı çağırıp onun yanında döverlerdi ki, evde de bir sopa da ondan yiyessin. Veli çocuklarını "eti senin kemiği benim" diye değil "eti de kemiği de senin" diye teslim ettiği yıllardı.

Salı günleri Acıpayam pazarına köy otobüsleri gelirdi. Bizim de belediye "tomafil"i gelirdi. Otobüsün üstü bagajdı. Üstü "fırdolay" profil boru ile çevrelenmiş bagaj yapılmış, arkada merdivenle çıkılan. Pazara gelenlerin ve orta okulda okuyan çocukların haftalık gönderilen eşya ile yığılı olurdu bagaj.Otobüsün muavini Aşçıların İbrahim Ağaydı. Ne zamandır muavindi, kaç yıldır çalışırdı? Bildim bileli muavindi İbrahim Aga. Otobüs gelince arkasına dizileşirdik. Pazarıcıların eşyasını verdi mi sıra biz ço-

cukların eşyalarını vermeye gelirdi. Adını "ün-nediği" alır eşyasını yüzünde bir gülümseme, bir hoşnutluk giderdi evine. O kadar eşya, o kadar çocuğun eşyası birbirine karışmaz mı? Hiç karıştırmazdı İbrahim Aga. Hiç biri dökülmez mi? Hayır, dökülmezdi. Hiç biri zarar görmezdi. Üzerlerinde ne bir yazı ne bir işaret. Hiç birini birini birbirine karıştırmadan verirdi İbrahim Aga. Her çocuğun ana babasının verdiği parayı da aynı cepten çıkarır verirdi. Nasıl bilirdi, nasıl aklında tutardı bilinmez! Hiç bir yazılı not olmadan eksiksiz nasıl verirdi bizim aklımız bir türlü ermezdi. Benim anam da gönderirdi. Her hafta. Bir "Sarı yağlık" "yuka" yufka ekmeği, bir bez torbada "kese yoğurdu", bir bakır pilav, bazen bir şişe pekmez, bazen "gömbe" "ıspınak ekmeği" falan. Bazen yufkanın içinde dolma olurdu.bazen meyve, meyve kurusu (armut, elma kakı) Evde olan buydu. Bir hafta yerdim. Ne göndermişlerse onu. O kadarını. O yıllar yok yıllardı. Yokluk yıllarıydı bazılarımız için. Olduğu kadar yiyebilirdik. Her hafta aynı şeyleri gönderirdi anam. Tam otobüsün yanından ayrılırdım ki;

- Ha! Agam du biyo, Diye, geri çağırırdı İbrahim Aga. Dönerdim yanına.

- Anan beş lere vedydi, onu unutmuşum agam be!

Alırdım parayı, ben de ayrılırdım arabanın yanından. Cebimde "gök beşlik" sevinçle. Her hafta bu mizansen tekrarlanırdı. Bir kere de olsun benim paramı eşya ile birlikte vermedi, hep sonradan çağırıp verdi. Acıpayam da okuduğum yıllar her hafta yaşanan buydu.

Üç yıl sonunda orta okul bitti. Öğretmen okulu sınavlarına girdim.

Yatılı okudum. Mezun oldum. O yıllar KPSS falan yoktu. Devlet "baba" idi. Her okuldan mezun olana iş verirdi devlet. Mezun olur olmaz onbeş gün içinde görev yerin belli olur, mal müdürlüğünden yolluğunu harcırahını alır gider görevine başlardın.

Yatağan'ın unutulmaz otobüs muavini İbrahim Aşçı (solda)

Görev yerine gideceğim gün anam dedi ki:

- Olum, ilk mayışından aşçıları İbrahim agana bi gömlek al, gelince ver haleleş.

Tamam, o kadar çocuğun eşyasını o kadar yıl of! demeden taşıdı da

"ilk maaş" falan neydi?

- Neden ilk maaş ana?

Dedi ki:

- Olum, her hafta gönderdiklemi sene verdikten sonra sen giderken seni çağırıp "Anan beş lere vedydi, unutmuşum" derimiş ya, Ben o parayı sene gönderemezdim olum. Yoğudu, bazı olmazdı, gönderemezdim.O, sen başın önünde eğik gideken dayanamazmış, sene ben gönderdim gibi veriymiş. Ben ertesi hafta sene gönderdiklemi arabaya vermeye gittimde;

- Gelin, ben Sadireddin'e beş lere verivedim, Elin genişledinde verisin. Derdi. Ben de bazı sütle yoğurtla tereyağınna borcumuzu gapa-dırdım. Hakkı geçti güzel olum, git helaleş. Anamın dediğini yaptım. İlk maaşımdan bir

gömlek aldım. Okullar kapanınca köye geldim.

Ertesi sabah:

- Ana, ben İbrahim agaya gidiyorum.

Anam:

- Ah! be güzel olum, İbrahim agan ıramatlık oldu!

Elimde gömlek kalakaldım. Gözümün önünden orta okul yıllarım film şeridi gibi geçti. O güzel insana helallik dileyememek, yaptığı yardımı bir kere bile bana hissettirmeden, gururumu kırmadan üç yıl boyunca sürdüren o güzel insanın gönlünü alamamak içimi acıttı.

Bir gün Yatağan mezarlığında mezarlardan birinin üstünde paketi açılmamış bir gömlek görürseniz bilin ki o mezar İbrahim aganın mezarı.

Gömlek de ona veremediğim gömlek.

Sadrettin ŞENEL

KARCI DAYI, KARIN GÜZEL Mİ?

Seyyar Dondurmacı ve Karcılar... Her ikisi de o zamanın yaz günlerinde sokaklarımızın de-ğişmez ve vazgeçilmez satıcılarıydı.

Bin dokuz yüz altmışaltı senesinin on yedi Mayıs günü Bozkurt'tan Denizli'ye göçümüzü getirmiş ve Topraklık Mahallesi'nde şimdiki adı Ressam İbrahim Çallı olan Gündoğdu ilkokulu'nun tam karşısında bir eve kiracı olarak yerleşmiştik. On iki yaşımı yeni bitirmiş, on üçüncü yaşına merhaba dediğim günler. Mahallede çok çabuk arkadaşlıklar kurduk. O zaman okulun bahçesini çevreleyen duvar henüz inşa edilmemiş ama duvar hazırlığı olarak öbek öbek taşlar çevreye yığılmıştı. Okul bahçesinde çeşitli oyunlar oynuyorduk. Öğle sıcağı basmaya başladığı sırada karcı ve dondurmacılar gaydalı gaydalı seslenerek sokaklarda do-laşır.

Sanıyorum Temmuz ayı başlarıydı. Okul bahçesinde mahalleden belki on-onbeş çocuk, gruplar halinde oyunlar oynuyorduk. Biz dört arkadaş bilye oynuyorduk. Öğle sıcağına aldır-an yoktu. O sıra bir şerbetçi gelip geçti bağırarak:

- Buz gibi limon iiiiiççç... Emin dayından ii-iççç! Vişne şurubu, üzüm şurubu, karadut şu-rubu vaaarr.. Buuz gibi buuuzz!

Arkasından bir başka satıcı, dondurmacı:

- Dondurmam gaymaaak! Diye bağırarak geçti.

Öğle vakti biraz geçmişti ki ben o güne kadar hiç görmediğim bir manzara ile karşılaştım. Okulun arka tarafından bir doru beygir, sırtın-da taşıdığı kendir çuvalardaki yükünden sular damlaya damlaya geliyor, yanında bir kasketli adam, elinde bir testere ile yürüyor ve bağırıyor:

- Gaaarcııı! Garcı geldiii, gaaarcııı!

İlk kez gördüğümü beraber oynadığımız arkadaşlar fark etmiş olmalı ki içlerinden birisi bana:

- Dayıya sor bakalım, garcı dayı garın güzel mi, gözelse alalım de.

Ben de saf köylü çocuğu, kelime oyununu anlamadan kar satan adama yönelip sordum:

- Karcı dayı, karın güzel mi?

Karcı dayının yerel şiveyle verdiği cevap:

- Aneng gibi oolum, aneng gibi...

Ve o anda benim beynimde şimşekler çaktı. Adama sorduğum sorunun cinaslı mânâsını fark ettim. Ve bana soruyu sorduran arkadaşla döndüğüm gibi okkalı bir yumruk çaktım. Çocuk, sırt üstü yere yuvarlandı.

Karcı dayı da:

- Sizi gidinin sıpalarııı! Acemi aakıdeşi bulmuşunguz, sorduruyoonguz deel mi? dedi.

Benim başımdan kaynar sular döküldü... Al-dığım cevap ile arkadaşşıma attığım yumruktan daha kuvvetli yumruğu ben yedim aslında.

Cebimde 15 kuruş param vardı.

Karcı dayıya uzattım:

- Dayı, gücenme, ben bilmiyordum. Arkadaşlarım kandırdı beni. Benim bu kadar param var. Bana kar ver. Dedim.

Adam güldü ve:

-Biz alıştık gaari oolum.. Oluu bööle şeylee.. dedi ve bana kocaman bir dilim kar kesip verdi.

Koşarak eve götürüp karlı pekmez şerbeti yaptırdım anama ve bir sürahiye doldurup oyun oynadığımız yere getirdim arkadaşlarımla paylaştım. Bana o hinliği yapan arkadaşım da içti. Bir taraftan da söyleniyordu:

- La ne guvatlı yumruun varımış... Emme bu şerbet serinnetti accık...

Denizli'ye ilk geldiğimiz günlerde yaşadığım bu olayı hiç unutamıyorum.

Tatlı günlerdi...

Mustafa KÜTÜKÇÜ

BİR FOTOĞRAF BİN HATIRA

1964 yılında Denizli Uçançıbaşı mahallesindeki kiralık evde ebeleriyle birlikte kalan Yatağanlı talebeler. Ayaktakiler soldan: Şakir Akşit, Gülsüm Önay, Şerife Akşit, Selami Şenel. Oturanlar soldan: Yusuf Şenel, Mustafa Akşit

Sene 1964. Ben Acıpayam ortaokulunda ikinci sınıfa geçtim. Amcaoğlu Mahmut Abi de ortaokulu bitirip Acıpayam'dan ayrıldı. Babam Acıpayam'da yalnız kalmamı istemedi. Selami abi de Denizli Lisesi'nde son sınıfa geçmişti. Denizli'de Uçancıbaşı Mahallesi'nde turşucu Baki Dayı'nın iki odalı evini kiraladık. Odanın birine Selami abi ve ben yerleştik. Diğer odaya ise dayoğullarımız Şakir ve Mustafa Akşit yerleşti. Şakir ve Mustafa'nın başında asık yüzlü, sert sözlü, az konuşan Hacı Mahmut Dayı'nın annesi Şerife Nine, bizim başımızda da güler yüzlü, tatlı sözlü ananın anası Gülsüm Nine geldi. Her ikisi de 70 yaşlarındaydı ve evlatların, torunların hatırı için bu yaşlarda sıcak evlerinden gelmişlerdi.

Gülsüm Nine, Hacı Hasan kızı ve Orta Cami imamı Şevki Hoca ile evli. Şevki Hoca 1930'lu yıllarda ölünce ninem uzun yıllar yalnız yaşadı. Gülsüm Nine ebeler

üstüydü, ebelerin sokak aralarında yaptıkları muhabbetlere çok az katılırdı. Mahallenin ebeleri ona her zaman saygı duyar ve mesafeli dururlardı.

Eskiden belli bir yaşa gelmiş kadınlara ebe denirdi. Ebeler geldikleri köy isimleriyle veya belirgin özellikleriyle anılırdı. Gayısalı Ebe, Gılsalı Ebe, Güzelaşa Ebe, Garipçe Ebe, ve Canavarca gibi... Unutmadığım ve çok hoşuma giden Güzelayşe Ebe'nin bir hikayesi vardır. Anlatılanlara göre Güzelayşe kaçırılınca annesi "Ay yavrum, 100 gram güzelliği ne yapacaktın 50 gram yetmez miydi?" diye ağıt yakmış. Rahmetliyi hatırlayamıyorum. Gerçekten denilen kadar güzel miydi bilemem ama hikayesi hoştur.

Bizim mahallede kadınların iki oturma yeri vardı. Genellikle ebe dediğimiz ihtiyarlar uzun süreli otururlar mahallenin gençleri ise işleri bittiği zaman kısa süreli de olsa muhabbetlerine katılırlardı. Bir grup

şimdiki fırın ve PTT binasının arkasında toplanırdı. Burada Sivirler'in (Sivrililer) Molla Üsen dayının (Hüseyin) hanımı Gaysalı Ebe, Mustafa abinin annesi Ayazlı Ebe, alt mahalleden Köstenli Ebe otururlardı. Yine gençlerden Sivrililerin Mustafa abinin hanımı Sultan yenge, Ummanı yenge ve ismini artık hatırlayamadığım gençler, işlerini bitirebilirse burada biraz dinlenir, daha çok muhabbet dinlerdi. O yıllardan aklımda kalan iki şey var. Ayazlı Ebe susuz duzma (tuzlama) pişirir, çocuklara dağıtırdı. Bizler de elimizde avucumuzda bazen cebimizde sakladığımız bu bir-iki duzmayı –hala tadı damağımda- lezzetle yerdik. İkinci olay ise Sultan yengenin hastalanıp genç yaşta aniden ölmesi idi. Daha sonraları Denizli'de bakkal dükkanı açan rahmetlik Mustafa Abi de bu olaydan sonra köyü terk edip Denizli'ye yerleşti.

İkinci toplanma yeri Sivrililerin Kara Amad'ın (Kara Ahmet) evinin arka köşesi idi. Burada Ayvazlar'ın Hatça Ebe ile Sünnetler'in Ayşe Ebe otururlardı. Gençlerden Sivrililer'in Ayşe Yenge ile Garacalar'ın (Karacalar) Süleyman Amcalar'ın hanımı Güsün (Gülsüm) yenge zaman zaman muhabbete katılırlardı. Sünnetlerin Ayşe ebeye Garipçe ya da Garip Ayşe denilirdi. Garipliğin nereden geldiğini bilemediğim sırtı kamburlu, ufacak tefecik bir kadındı. Olayları abartmasını pek sever, bizim aralıkta top oynadığımızda hep evini salladığımızı iddia ederdi. Bizler de küçük futbol topunun evi nasıl salladığını hep merak ederdik.

Ayvazlar'ın Hatça Ebe çok asık yüzlü, sert mizaçlı bir kadındı. Evimize geldiği zamanlar genellikle ovada yılanın nasıl kovaladığını, yılanın oğlak gibi arkasından bağırdığını filan anlatırdı. Ben, o gece boyu yılanlarla uğraşır, kan ter içinde uyanırdım. Bir kızı koca selde boğulmuş, ölmüştü. Apa'ya gelin ettiği diğer bir kızı da genç yaşta ölmüş, çocuğunu köye getirip hem onu büyütmüş hem de onu can yoldaşı yapmıştı. Apalı Süleyman Denizli'de tren istasyonunda yıllarca hareket memuru olarak çalıştı.

Konuyu çok dağıttık, ana mevzuya dönmek gerekirse öncelikle tüm ebe ve ninelerimize Allah'tan rahmet dileyelim. Mekânları cennet olsun.

Biraz da hanenin gençlerinden bahsedelim.

Şakir Abi, Selami abi ile akrandı. Mütebessüm bir çehre ile insanı kuşatır, sonra tatlı, yumuşak bir ifade ile sohbetini sürdürürdü. Ondandır öğrendiğim pek çok şey vardır. Mesela gömleğin kilotun içine sokulmamasını, kilotun üzerine pantolonun altına giyilmesi gerektiğini ondan öğrendim.

O dönem bir Karaoğlan dalgası vardı. Bayboralı, Camokalı, Kurtlu Karaoğlan, Konyakçı, Doktor, Rodili Tommiks

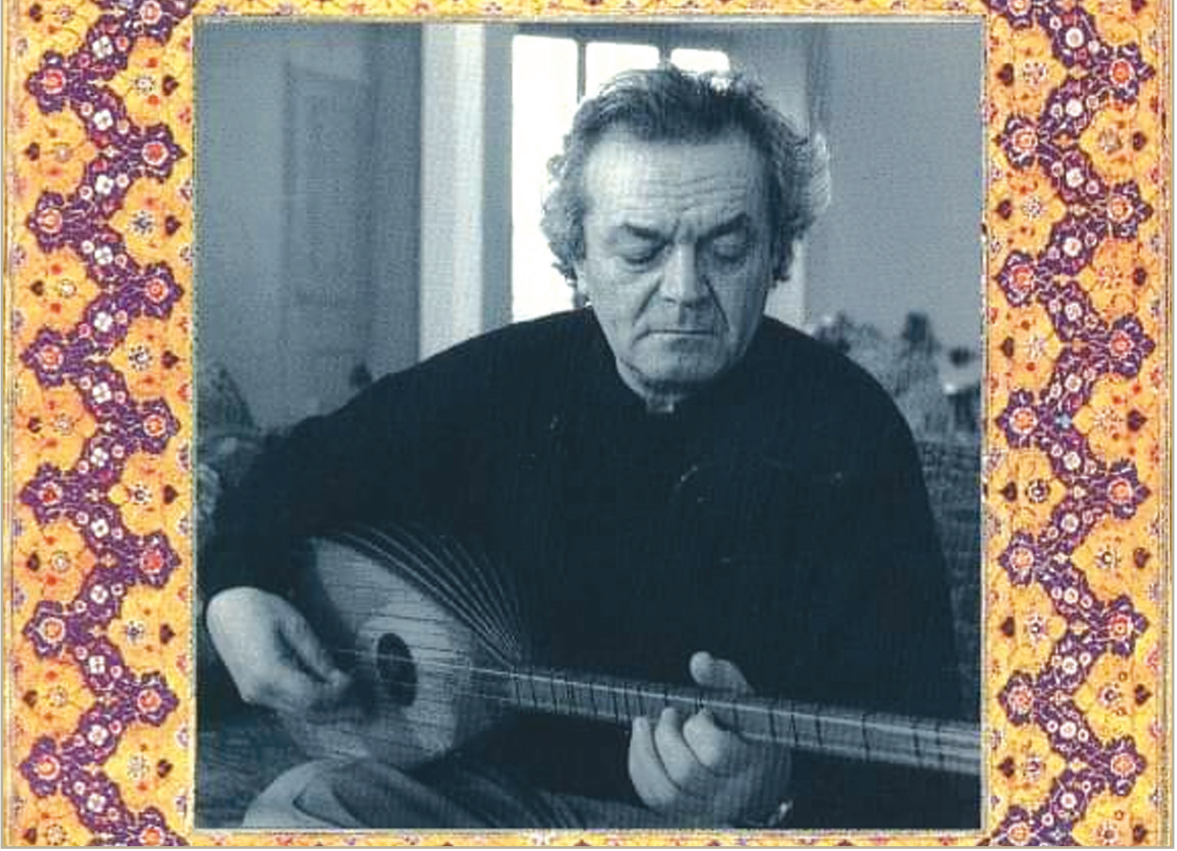
ve Teksaslara karşı önemli bir savaş veriyordu. Biz Karaoğlan hastasıydık. Haftada bir çıkan dergi için kendi aramızda toto oynardık. Totoda az tutturana o hafta Karaoğlan'ı alırdı. Totoda bazen 13 bile tutturur, yatırmadığımız için hayıflanırdık. Ara sıra da güreşirdik. Şakir abi benden 4-5 yaş büyüktü ama ben de sportif ve antrenmanlı bir delikanlıydım. Biz Selami, Rahmi ve Yusuf ile amca çocukları Fevzi, Ziya ve Mahmut her gün güreşirdik. Bir gün yine kapışmıştık. Şakir abi çaprazla girdi ve beni yere çarpmak için havaya kaldırdı. Ben tutunacak bir yer arıyordum. Bir anda gözümün önüne duvara yapıştırılmış gazete kağıtları geldi. Can havliyle kağıtlara yapıştım. Duvarı boydan boya saran gazeteyi komple yırttım. Bir de ne göreyim, yırttığım gazetenin altındaki duvar çatlağından komşunun evi görünüyordu. Deprem birisinde olan çatlağı gazeteyle kapatıvermiş ve bize göstermemişti. İkimiz de güreşi bırakıp gülecek miyiz ağlayacak mıyız bilemedik. Resmen ikiye ayrılmış duvar altında yatıyor, kalkıyorduk.

Diğer bir gencimiz Mustafa Akşit daha sessiz ve dini ritüellere daha bağlı bir gençti. Samimi ve iyi kalpli bir insandı. Çok dikkatli gözlemleri vardı. Hastalığının ortaya çıkışından 3 yıl önce bir bayram Mustafalara gitmiştik. Çay, kahve içilip sohbet faslına geçildiğinde, "Hareketlerinde bir yavaşlama gördüm, bir problem mi var?" diye sormuştu. Doktorların ancak 3 yıl sonra tespit edebildiği olayı önceden yakalamıştı. İkinci bir olayda da Mustafa dükkanda bekliyordu. Muhabbet ederken ben bir kg lokumu yiyebileceğimi iddia ettim. O yiyemeyeceğimi savundu ve 1 kg lokumu tartıp önüme koydu. Tabiki yiyemedim. Kalan 7-8 lokumu Mustafa görmeden dükkanda bir yerlere sakladım. Yıllar sonra helalleşirken olayı anlattım ve helallik istedim. "Ben onu o zaman görmüştüm zaten. Ama sen üzülmeysin diye söylemedim." dedi. Beni bir kez daha mahcup etti.

Yanlış ilaç kullanımından dolayı kulakları bozulmuş ne yazık ki sohbetlerde bu sebeple sıkılmaktadır. İlahiyat fakültesini bitirmiş, doktorasını yapmış ve daha sonra Makine Mühendisliğini bitirmiştir. Çalışma hayatındaki düz ve dürüst tavırlarından dolayı çok sıkıntılar çekmiştir. En sonunda partide görevli bir benzincinin benzine solvent kattığını gerekli mercilere ulaştırmıştır. Ancak bu konuda devlet büyüklerinden beklediği tavrı göremeyince emekliliğini isteyerek köşesine çekilmiştir. Her ikisi ile de dostluğumuz halen devam etmektedir.

70 yıllık pencereden bir bakış neleri hatırlattı. Allah sağlık verir, hatıralar aklımıza geldikçe dostlarımızla gene paylaşırız.

Vefatının 10. Yılı Münasebetiyle TÜRK MÜZİĞİNİN EFESİ TALİP ÖZKAN

(1939 Yatağan, Denizli - 2010 İzmir)

Çocukluk yıllarından itibaren halk kültüründe halk müziğinin içinde yoğrulmuş, yaşayıp yaşatmaya çalışmış, yettiğinde ise ülkenin dört bir yanına sazı ve sesiyle ulaşan müzikustası, efesidir Talip Özkan. Müzik sanatında çaldığı söylediği eserleri ile Türkiye’de ve dünyada başarılarının sonucu virtüöz sıfatını kabul ettiren ve haklı şöhrete kavuşan Prof. Dr. Talip Özkan hocamızdır.

Onu Ankara radyosunda Yurttan Sesler Korosuna ve Türk halk müziğine kazandıran ve derlemedeki hocası büyük müzik adamımız Muzaffer Sarısözen’dir.

Yükseköğrenim için Ankara’ya giden genç Talip, önce Ankara radyosu halk müziği çalışmalarına katılır sonra da İstanbul radyosuna girer. 20 yıla yakın TRT’de çalıştıktan sonra 1977’de Paris’e yerleşti. Paris Konservatuvarı’ndaki öğretmenliğinin yanı sıra Paris Üniversitesi’nde etnomüzikoloji alanında doktora ça-

lışmasını yürüttü. Rotterdam Konservatuvarı’nda ders verdikten sonra emekliye ayrıldı.

Yurtdışında pek çok albüm dolduran sanatçı, uzun yıllar Paris’te yaşamış ve çalışmalarını (yeni) türküler derleyerek ve özel ders vererek sürdürmüştür. Türk Halk Müziğine çok sayıda derleme ve müzisyen kazandıran Özkan, kendine özgü bağlama çalış tekniğiyle de tanındı”.

İZMİR VE NEDEN FRANSA, PARİS?

Sağlığında Yapılan Bir Söyleşiden;

“Yıl 1960, kendimi ispat ettiğim, virtüözitemi en çok gösterebildiğim yerdir, İstanbul Radyosu: O radyoya özel bir sempatiim vardır. Askerlik sonrası, İzmir Radyosu’ndaki arkadaşlar beni adeta bırakmadılar; evlendik.

Ondan sonra İzmir’de kaldık. Bende bir hastalık derecesinde bir şey vardı. Türkiye halk müziğinin dışın-

da dünya Türklüğünün müzik ve dans kültürleri hakkında genel kültür sahibi olma aşkı vardı içimde. Çünkü Türkiye halk müziğinin fotoğrafı bizim için aşağı yukarı çekilmiştir. Biliriz; nereden ne geleceğini biliriz... Ama Paris öyle değildi. Paris'te senede birkaç defa Asya, Afrika ülkeleri müzikleri için konser organizasyonu oluyor. Moğollar, Yakutlar... Araştırma olanağı yüksek bir kent Paris. Burada dünya Türklüğünün ritimlerini, müziklerini, ezgilerini -ezgi derken ben makam lafını kastederim, Bütün Doğu Avrupa'daki aksak ritimlerin kökü Türk kaynaklarıdır gibi neticelere varma olanakları oldu.

Doktora tez konum Türk Müziği Ritim ve Ezgisel Yapıydı. İkinci yazdığım kitapta içinde olduğum konuları daha ayrıntılı anlatacağım. Örnekler de getireceğim. Tabii bu arada birkaç disk; plak yaptım. Önemli merkezlerde hem açıklamalı hem açıklamaz konserler yaptım. Bunların en büyüklerinden biri Radyo France'dır.

TÜRK MÜZİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

TRT' de bağlama sanatçıları kalitesi, virtüözesi ne olursa olsun iki eser arasında şöyle bir iki dakika açış yapabilecek adamdır ve Denizli horozu gibi giyinmiş kukuletali bir kadının arkasından çalan 30 tane bağlamadır. Hayır, bağlama bu olmamalıdır Türkiye'de. İspanya'da gitar neyse Türkiye'de bağlama o olmalıdır. Senede birkaç kere saz festivalleri düzenlenmelidir, yarışmalar gelmelidir. Bağlama virtüözesi televizyonda sergilenmelidir. Gençlerde sevgi yaratın, İspanyollar bunu yapıyor.

Sazda tek başına, hatta türkü söylemeden resital verebilir dedim, bir keman, bir piyano gibi. Ve bunu, yarattım; dünyaya açtım. Biraz değiştirmek renk getirmek gerekmektedir tekdüzelik halkı batırdı. Türk Halk Müziğinde ilk manzara enstrüman(çalgı aleti) çalmaktır. İkinci manzara bir kişi tarafından çalılıp söylemektir. Üçüncü manzarada iki kişi aynı anda çalılıp söyler."

TALİP ÖZKAN'IN ÇOK VE TEK SESLİLİK MÜZİK GÖRÜŞLERİ

"Çok seslilik büyük bir başarı değildir. Müzik, türlerinden biridir. Yani illa bir eseri çok sesli yapmanın bir gereği yok. Mesela 500 senelik bir eser var elimizde. Tek sesli gelmiştir. Bunu da çok sesli yapmak çok tehlikeli ve yanlış bir hareket olur müzikolojik yönden. Çok seslilik müziği güzelleştiren, müzikte, güzellik yaratan diğer güzelliklerden birisidir ve Batı Halklarının çok seslilik tercih etme sebeplerinden en büyüğü halk müziklerinin çok basit ve diyatonic seslerden oluşmasıdır. İçindeki çok sesliliği atın, öyle bir melodi kalır ki kırk sene müziksiz kalsanız onu söylemezsiniz.

Yanına sokulan seslerle güzelleşmiştir o müzik. Ama

bizim tek sesli müzikte gösterdiğimiz, çağın şartlarını dile getiren güçlü, melodik cümleleri onlarda aramayın. Çok sesliliği onlar fiziksel yönden de alarak bu sese bu yakışır diye bir armoni elde etmişler; müzikleri buna müsaittir. Bizde bu niye olmadı? Bir defa tek sesli de olsa müziğimizin çok sesliliği kabul etmeyecek yüksek seviyede bir güzelliği vardı. Çok sesli yapılırsa bu güzelliğin kaybolma tehlikesi vardı.

Bilmediklerinden değil. Anadolu'da çok sesli müzik yapan adamlarımız var bizim. Türkmen abdallar çok sesli; armonik çalışırlar: Neşet Ertaş, Muharrem Ertaş... Nedir çok seslilik? Bir sürü şekli var. Abdallar bozlak Ay Dost okuyacağı zaman açış yapar.

Bu açıştaki akordayken armoni bilmeyen bu adam 1,5 ton incelerden uzun havaya başlar. Bu nedir? Çok sesliliktir. Bir yerde gelir alma karar verir. Nefes alır, sonra bir başka akor verir, bunu görmek, anlamaya çalışmak gerekir. Bir Türkmen köylüsünün bozlak okurken gösterdiği stili kâğıda dökün, çok sesli eser görürsünüz.

Çok sesli müzik yapayım derken batının kendine yakışan zevkini almaya gerek yok. Bizim kendimizin var, onu geliştirmek lazım; yaratmak lazım. Adamlar batıdan bık-mışlar Mozart'tan, Beethoven'dan kardeşim inan bana. Tek sesli güzel bir melodi çizdiğiniz zaman bayılıyor adam. Tek sesliliğin çok değişik güzellikleri var. İlla çok sesli yapmaya çalışmak boşuna gayret. Olacağı zaman kendiliğinden gelir. Merak etmeyin siz. Mesela bizim yörenin 'Avşar Beyleri', Avşar beylerinde bir yedili armoni var. Oraya basmazsanız eğer, köylü sizi dinlemez, "Sen öğrenememişsin daha" derler. Yedili armoni, batılının büyük bir icatmış gibi bulduğu şeyi yüzyıllar önce bizim köyde Avşarlar basıyor."

Ben sazımın arasına gitarı niye sokayım? Bir tane orta boy bir kısa saplı, bir uzun saplı, bir de bas bağlama işte dört tane fişek gibi sazla quartet yaparım ben sazla. Halk müziğine sazın arasına hangi kafayla sokuyor bunu anlamıyorum. Gitar orkestralarında saz görüyor musunuz?"

SADECE ÇALIP MI SÖYLEDİ?

"...Özellikle kendi yöresinden olmak üzere yurdun birçok yöresinden yüzlerce türküye oyun ezgisi derledi, bunların birçoğunu notaya alarak değerlendirdi. Türkiye'ye duyurduğu

Acıpayam yöresi Türkü ve ezgileri arasında Avşar Beyleri türküsünün önemli bir yeri vardır.

Derlediği önemli türküler arasında; Avşar Beyleri, Karabaş Koyunu, Kalenin ardındayım,

Arabaya Taş Koydum, Cemilemin gezdiği yollar, Taş

üstüne taş koydum ben, Çıktım Çamın dorusuna, Dağların başındayım, Pınarın başında destin varmış, Acıpayam zeybeği, Al yazmamı düreyim(kırık Tavas Zeybeği), Ağır Tavas zeybeği... gibi türküler sayılabilir. Bu listeye daha birçok eser eklenebilir. Bunları TRT icra ve nota repertuarına kazandırmıştır.

ÖĞRENCİSİ TÜRKİYEDE, SANATÇILARIMIZ AVRUPADA

Talip Özkan, Fransa ve Avrupa'da pek çok saz çalan ve söyleyen öğrenci yetiştirmiştir.

Bunların başında Türkiye'ye birkaç defa gelip, araştırmalar yapan Doçent Dr. Jerome Cler gelir. Onun çalışmalarından; "Türkiye: Yayla Müzikleri", "Türkiye: Sipsiyle Yayla Müzikleri", "Türkiye: Yayla Kemanı/ Mehmet Şakır" Fransa'da yayınlandı. Son albüm, ünlü Fransız müzik dergisi Diapason'dan etnik müzik alanında altın plak ödülünü aldı.

"J.Cler, 1994 Ağustosunda Hayri Dev ve ekibi ile Mehmet Şakır'ı da Paris'e davet eder. Kemanesiyle Mehmet Şakır, üç telli bağlamasıyla Hayri Dev ve oğlu Zafer Dev,

Acıpayam'lı Şinasi Uslu ve Hasan Yıldırım Parthenay'daki "Ağızdan kulağa" etnik müzik festivalinde sahneye çıkarlar. 1999 yılında J.Cler ve yönetmen olan eşi Gulya Mirzoeva, Hayri Dev ile Mehmet Şakır'ın bağlama ve kemanı icralarını konu alan "Ormanın Arkasında" adlı belgesel çekimini gerçekleştirdiler"

SON SÖZ

Talip Özkan, müziğimizi önce yurdunda sonra da zor şartlarda Avrupa da ve dünyada sesi, sazı ve akademik çalışmalarıyla tanıtan eşsiz bir sanatçımızdır. Türk kültürünü yurt dışında tanıtan, başarıyla temsil eden, sevgili hemşerimiz sanatçı ağabeyimiz Talip Özkan'ın çalışmalarından gurur duyuyoruz. O, Yatağan'ın, Acıpayam'ın, Denizli'nin Türkiye'nin has evladı, büyük sanatçı, topraklarımızın Türk dünyasının gurur kaynağıdır.

Talip Özkan, Fransa'dan emekli olup Türkiye'ye döndükten sonra İzmir'e yerleşti. 27 Mayıs 2010 günü vefat eden hocamız, 28 Mayıs Cumartesi günü İzmir'de Urla ilçesi İskele mezarlığına defnedilmiştir. Sanatçımız, müziğimizin efesi Talip Özkan'a bütün hizmetleri için teşekkür ederken, Allah'tan rahmet, yakınlarına ve sevenlerine sabırlar dileriz.

TALİP ÖZKAN ALBÜMLERİ;

-My steries of Turkey (Türkiye Anıları) 1986 Music of The World.

- The Dark Fire (Kara Yangın) 1992. Axiom

- Turquie, L'art vivant de Talip Özkan. 1993. Ocar Radio France

- L'art du Tanbur, 1994 Ocar Radio France.

- Yağar Yağmur, 1997 Kalan müzik (12)

Mustafa KARAKAYA

Yatağan İçin Büyük Bir Adım

PAÜ İLAHİYAT FAKÜLTESİ İSLAMİ İLİMLER ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ FAALİYETE GEÇTİ

Türkiye'nin İslami İlimler alanında lisansüstü eğitim verecek ilk enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi'ne bağlı olarak İslami İlimler Enstitüsü adıyla Yatağan'da hizmete açıldı.

Enstitünün açılış töreni 7 Nisan 2018 tarihinde Yatağan mahallesindeki eğitim binasında yapıldı.

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü'nün (PAÜİİE) Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) Senatosunca 05.08.2014 tarihli kabul edilen Kuruluş Önerisi'nde, 'İslami İlimler Enstitüsü'nün merkezi Denizli'nin Serinhisar ilçesi Yatağan mahallesinde olacaktır' diye belirtilmişti. PAÜ Rektörlüğü'ne bağlı olarak İslami İlimler Enstitüsü kurulması, Bakanlar Kurulu'nca 29.2.2016 tari-

hinde kararlaştırıldı. Bakanlar Kurulu kararının altında şimdiki Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın imzası vardır. İlgili belge 18.03.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlandı.

Yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan İslami İlimler Enstitüsü'nün Pamukkale Üniversitesi tarafından düzenlenen açılış törenine devlet kademesinden Vali Hasan Karahan başta olmak üzere, 64. Hükümet Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ve Denizli Milletvekili Dr. Sema Ramazanoğlu, Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Hüseyin Bağ, İl Müftüsü Mehmet Aşık, İl Millî Eğitim Müdürü Mahmut Oğuz, İl Emniyet Müdürü Mevlüt Demir, İl Jandarma Komutanı J. Alb.

Enstitünün açılışında en çok emeği olan Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit açılış töreninde Yatağan'daki ilim geleneğinden bahsetti.

Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit, Rektör Prof. Dr. Hüseyin Bağ'a ve Denizli Milletvekili Dr. Sema Ramazanoğlu'na üzerlerinde isimleri yazılan Yatağan yapımı kılıç hediye etti.

Metin Düz, Acıpayam Kaymakamı Ali Şanlıer, Serinhisar Belediye Başkanı Mehmet Kobaş, PAÜ İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdulhamit Birişik, MHP İl Başkanı Cafer Birtürk, PAÜ Genel Sekreteri Doç. Dr. Mehmet Ali Sarı ve çok sayıda davetli katıldı.

Yapılan açılış konuşmalarının ilkinin Denizli'de bir İslami İlimler Enstitüsü kurulması fikrini ortaya atan ve bunun kuruluşuna önyak olan Prof. Dr. Cevat Akşit yaptı. Açılış konuşmaları sırasıyla Rektör Prof. Dr. Hüseyin Bağ, Denizli Milletvekili Dr. Sema Ramazanoğlu ve Vali Hasan Karahan ile devam etti.

Açılış konuşmalarının ardından Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdulhamit Birişik tarafından yapılan duadan sonra protokol üyeleri kurdeleyi kesip Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü'nün açılışını gerçekleştirdi. Vali Hasan Karahan başta olmak üzere tüm protokol üyeleri enstitüyü gezdikten sonra enstitünün yanında yer alan Müftü Arif Akşit Eğitim ve Kültür Vakfı Kütüphanesine ziyarette bulundular. Kütüphanede yaklaşık 200 yıllık olan ve onarımı tamamlanan özel yapım bir Osmanlı sancağı ile kütüphanede yer alan kıymetli el yazmaları incelendi. Yapılan ziyaretin ardından Prof. Dr. Cevat Akşit başta Vali Hasan Karahan olmak üzere, Denizli Milletvekili Dr. Sema Ramazanoğlu'na ve Rektör Prof. Dr. Hüseyin Bağ'a üzerlerinde isimleri yazılan Yatağan yapımı kılıç hediye etti.

Türkiye'nin ilk İslami İlimler Enstitüsü olan Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü, 2500 m2 kapalı alanda bir idari kat ve yemekhane, on iki derslik, 25 araştırmacı kapasiteli 13 araştırmacı odası, bir kütüphane, 10 apart

odadan müteşekkil misafirhane ve bir konferans salonu ile eğitim-öğretim hizmeti verecek. Beş katlı binada eğitim-öğretim ve araştırma hizmetinin yanında başka şehirlerden gelen öğretim üyelerine ve araştırmacılara iskân imkânı da bulunuyor. Bahar 2018 döneminde eğitim öğretim faaliyetine 14 öğrenci ile başlayan enstitü, 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren açılışı yapılan yeni binasında hizmet veriyor.

Enstitü'nün Yatağan yerleşkesindeki bina 2500 m2 kapalı alanda bir idari kat ve yemekhane, 12 derslik, 25 kişi kapasiteli 13 araştırmacı odası, bir kütüphane, 10 apart odadan müteşekkil misafirhane ve bir konferans salonu ile eğitim-öğretim ve araştırma hizmeti verecek şekilde Müftü Arif Akşit Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından hazırlanarak Pamukkale Üniversitesi'ne tahsis edildi.

Yatağan tarihine yakışın bir ilim müessesesine kavuştu.

Yatağan'a 18. -19. ve 20 yüzyıl başlarında etkinliğini kazandıran en önemli amillerden birisi, medresesidir. Çevrede büyük ün kazanmış, çevre sancaklardan, Burdur, Antalya (Teke), Menteşe (Muğla) ve Aydın yöresinden de talebeler gelmiştir. XIX. yüzyıl sonlarındaki durumunu yansıtan Ali Vehbi'ye göre, "burası, iç Anadolu'da Konya'dan sonra gelen medreselerin en mütekâmilidir"

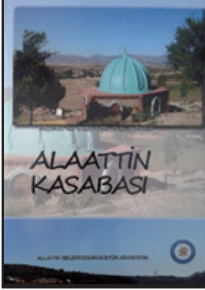
Ali Vehbi beyin belirttiği gibi Yatağan'da Yatağanbaba'dan başlayıp Yatağan medreseleri ile devam eden bir ilim geleneği vardır. PAÜ İslami İlimler Enstitüsü'nün Yatağan'da açılması bu geleneği yeniden canlandıran bir atılım olmuştur. İnşallah geçmişte olduğu gibi Yatağan büyük bir ilim merkezi olarak yeniden parlayacaktır.

Yatağan Dergisi olarak emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz. **(Genel yayın Yönetmeni)**

YEREL ARAŞTIRMALAR VE BİLGİLENMELERİN IŞIĞINDA ACIPAYAM İLE İLGİLİ KİTAPLAR

Geçen sayıdan devam...

Hazırlayan: Hasan KALLIMCI

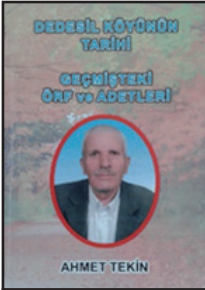
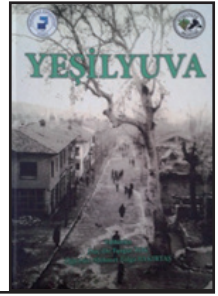

19 - Alaattin Kasabası, Alaattin Belediyesi yayını, Denizli 2013

Denizli ili büyükşehir yapılanca mahalleye dönüşen Alaaddin Belediyesi de kapanacaktı. Kitap o günlerin telaşı içinde yayımlanmıştır. Hazırlayan veya yazanın belli olmadığı kitapta; Alaaddin'in tarihçesi, kültür varlıkları, nostaljik fotoğraflar, mezar kitabeleri, Turgut Tok hocanın ağızlar konulu bir makalesi yer almıştır.

20 - Yeşilyuva, Yeşilyuva Belediyesi yayını, Editörler: Doç. Dr. Turgut TOK, Öğr. Gör. Mehmet Tolga BAKIRTAŞ, Tarih: 2014

Yeşilyuva Belediyesi ile Pamukkale Üniversitesi'nin işbirliği ile ortaya koyulmuş bir eserdir. Editörlüğünü Prof. Dr. Turgut TOK ve Öğretim Görevlisi Mehmet Tolga BAKIRTAŞ'ın yaptığı bu çalışmada, 11 makale, Yeşilyuva ile ilgili 2 şiir, tarihî belge ve fotoğraflar yer almıştır.

21 - Dedesil Köyünün Tarihçesi Geçmişteki Örf ve Adetleri, araştırma, Ahmet TEKİN, özel yayın, Acipayam 2017

Dedebağ (Dedesil) köyünün anlatıldığı bu eser, nice okumuş yazmışın yapamadığını gerçekleştiren Ahmet TEKİN'in kitabıdır. Ahat ve Ufuk Makal'in desteğiyle Acipayam'da, bilgisayar çıktısı sayfalar tel zimba ile birleştirilerek yayımlanmıştır. Kıymetli bir eserdir. Az sayıda yayımlanmıştır. Ne kitapçılarda ne de sahalarda bulmazsınız

22 - Kan Gözümde Düğümlendi Bizim Hasan Hüseyin, roman, Lütfi YILDIZ, Alptürk Yayınları, Mersin 1998

Yeşilyuva kasabamız gençlerinden, Matematik Mühendisi Hasan Hüseyin SANLI'nın hayatını anlatıldığı bir eserdir. Hasan Hüseyin, ODTÜ (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) Bilgi İşlem Merkezi'nde çalışırken mesai çıkışı, Bahçelievler semtinde, polis kıyafeti giyinmiş Marksist militanlar tarafından, 14 Ağustos 1977 tarihinde, iki mesai arkadaşı ile birlikte şehit edilmiştir.

23 - Deli Yusuf, roman, Gürbüz AZAK, Mihrabat Yayınları, İstanbul 2017

1948, 1949 ve 1950 yıllarının Acipayam'ını, hemşerimiz Gürbüz AZAK, anılarından yola çıkarak romanlaştırmıştır. O yıllarda Acipayam'da yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasi hayat bu kitapla tarihe kaydedilmiştir.

Devamı gelecek sayıda...

BABAM ALİ ÖNAY İLE KONUŞMALAR

(1993-1995)

Ali Önay, 1961 yılında fırınının önünde çocuklarıyla. Önde soldan Şevki, Mustafa Nadir, Adile hemen yanında çırağı Süleyman ve arkasında yeğeni Yusuf Şenel

(Geçen sayıdan devam)

Bizde filan vardı o tapulardan, sonra ne oldu bilmiyorum. Kayboldu. Değirmen yaptığımız yer kör müftüden kalma.. Orası bize dedemden kalma, dedem almış oraları..).... Ondan sonra babam geçiyor. Babam öldükten sonra-camilerde zaten belli başlı bir hoca bulunmadı, geliri yok. Vakıf vardı... Değirmen... Evgaf onu aldı. Evgaf aldıktan sonra babam yine camiye bırakmadı.-Fahri olarak ölünceye kadar 4-5 sene yine oranın imamlığını yaptı. 1930'da öldü babam. Babam öldükten sonra ise cemaat Memiş Hoca'yı tuttu, hoca olarak. Cemaatten para topladılar.. O biraz imamlık yaptı orada.. Ondan sonra bir Arap Hoca'yı getirdiler.. O da olmadı. Gossenlerin Mehmet Hoca'yı getirdiler. O olmadı. En sonunda 1950'den sonra imamlara maaş bağlandı. Hafiz Hoca, Leblebiciler'in Hafiz ağa

oraya imam oldu. Hafiz ağa öldükten sonra dışarıdan imamlar tayin edilmeye başlandı.

Karaörtü binayı yaptıranı biliyor musunuz?

Hayır bilmiyoruz kim yaptırdı. Yalnız minareyi Ket-hüdazada Mehmet efendi diye yazıyor orada. Kimlerden bilmiyorum. Herhalde Hacıkeyler'den (Hacıkahyalar'dan)... Minareyi yaptıran o... Camiden sonra yapılmış. .. Minarenin şerefeden üst kısmı çatlağı. Bu yüzden babam hiç çıkmazdı. Bir defa minaredeyken hareket-i arz, zelzele olmuş. Bu yüzden korkardı. (1322)den (herhalde1906'dan) 1930'a kadar imamlık yaptı babam camide. Gölannan (Gökoğlanlar'ın) Hasan amcanın babası Hüseyin amca vardı. Fişekci.. O çıkardı minareye.. 1965-70 gibi yenilendi minare.. Mahalleden bir kaç kişi ilgilendi. Camiyi yaparken ustaların başında Mollabekirlerin İsmail amca vardı, Tü-

fekci dedikleri, o uğraştı. Köy dört senede yaptı. Köylü de imece suretiyle yardım etti. Parasını köy verdi, 4 senede yapıldı.

Demirci dükkanları nasıldı?

Evlerin ön tarafında dükkan vardı, arka tarafında dam.. Evlerin altı dükkan olurdu. Karaörtü evler, altı dükkan.. 1930'lar... Evet 1930'larda her evin altında dükkan vardı.. Tarakçı da vardı.. Hacıbekirler'in Halil efendi makine aldı geldi ilk defa.. Tarak makinası.. Bir zaman o makineyi göstermediler. Epeyi zaman.. Darak elde bıçılırdı. Bir şeye kısırlır elde dişleri açılırdı.

Demirciler neler yapıyordu?

Demirciler; çakı, bıçak, makas, çakmak.. Cingen çakmağı vardı. Daşa vurup yakılan.. Düvene konulan taşlar vardır. O taşlara vurdun mu kıvılcım çıkarır.. Kav vardır. Taşa üstünden vurdun mu, kıvılcım olur, kava düşünce kav tutuşur.. Onu koca ustanın Ali vardı Karamollan Koca Ustanın Ali derlerdi, en çok o yapardı. Tekimennen Amat Usta makas yapardı. El makası... Hacı Mehmetler bıçak yapardı. Onnarın bıçağı meşhurdur. Hacı Hakkı vardı, Emin dayı vardı. Hacı Mahmutlar'ın Hacı Mahmut dayı vardı; destere, bağ desteresi yapardı. Çanı ise Gaysa'a Bursalı İsmail usta diye birisi geldi.. Gaysa'da birkaç kişiye öğretti. Çancı Osman da onlardan öğrendi, 1950 den sonra..

Yatağan yapan var mıydı?

Bizim çocukluğumuzda o yoktu artık.. Fakat benim çocukluğumda delikanlılar ellerinde taşırlardı. Koca bıçak, bir metreye yakın ucu eğri bıçak.. Kocabıçak... Geceleri... Abdurahman dayımın vardı. Kavga olunca ters tarafıyla vururlardı. Kavga eksik olmuyordu o zamanlar.

Annemin babası, dedem ne yapardı?

Deden şişli baston yapardı. Karabey, Karabeyoğlu çok güzel hançer, kama yapardı. Deden çok güzel baston yapardı, gümüş işlemeli..Gümüşten kamçı yapardı...içi bıçaklı kamçı, içi bıçaklı sigara ağızlığı yapardı. gümüş işlemeli. Deden bunları çok güzel yapardı... Bıçak da yapardı ama en ziyade şişli baston yapardı. Babasından öğrenmiş. Babası yatağan ustası... Köyde meşhur ustalar bunlar. Hacı Mahmut dayı, Hacı Mehmetler, Karabey...

Yolculuk nasıl başladı?

Yolculuk... İşte bu yapılan malları dışarı götürüp satıyorlar.. İlk defa yoculuğa başlayan Divdilerin İbrahim

amcayla Hallefendiler'in Mehmet amca... Dede derlerdi ona... Bu ikisi gidip gelirken, Aydın tarafına...Böyle başlıyor... Nazilli, Aydın, Söke, Bozdoğan. buralara gidiyorlar ilk defa.. Daha önce giden yok dışarıya.. Daha eskiden buraya gelip alıyorlar... Garük Bazarı'na gidiyorlar.. Garük Bazarı'nda sergi açıyorlar.. Esnaftan toplayan bir kişi oluyor. Mesela Hacıbekirler'den bir kişi oluyordu.. Garük Bazarı'nda çok büyük bir sergi açarlardı. Ben biliyorum onu.. Çok bıçak satarlardı. Daha sonra çoğaldı.. Erzurum, Van tarafına kadar gidenler oldu. Gitmedik yer kalmadı..

Çok kişi yolculuk yaptı ama bu işi uzun süre devam ettirenler; Curabeyler'in Halilibrahim dayı mesela.. Erzurum'a kadar giderdi. Gövaller'in Osman amca o da en çok Erzurum'a giderdi.. Balıkesir'e Çanakkale'ye gidilirdi. Hatta buralara hayvanla giden olurdu. Bazardan bazara dolaşırlardı. Çanakkale'ye, Biga'ya kadar ben de gittim.. Bu tarafta Beyşehir, Konya, Şarkıkaraağaç, Isparta, Yalvaç... 1963'de sonra yolculuk yaptım. 1963'te fırınımız istimlak edilince bıraktık fırıncılığı... Yeni fırın yapılıncaya kadar biz de yolculuk yaptık, dışarıya çıktık.. İlk defa Beyşehir, Konya, Çumra, Şarkıkaraağaç, Yalvaç.. Buralarda pazarları takip ediyorduk.. Benim yeğenler vardı. Hacı Ramazan, Rahmi.. Sonra Çolakçılar'ın Hacı amcanla Çanakkale'ye gitmeye başladık.. Çanakkale, Biga, Gönen.. Otellerde yatar kalkardık.. Pazarlara girerdik.. O zamanlar panayır olurdu, panayırda yayınırdık, alış veriş iyiydi.. Büyük bir çadır kurardık.. Geceleri bütün köylüler o çadırda yatacak.. Gündüz sergimiz olurdu.. Gece çadıra toplanırdık.. Rezillik çoktu tabii.. Dışarıda yatıyorsun tabii. Hele yağmur yağdığı zaman, çadırı bir de su bastı mıydı, yandık... Pazarlara, pazarcı arabaları vardı, devamlı kullandığımız onlarla giderdik. Mesela Bigalı Osman vardı, otelci Osman ağa... Onların arabası vardı... Bütün pazarları onların arabasıyla dolaşırdık.. Onun sürekli müşterisi vardı. Beş on pazarcı, saat üçte, dörtte kalkardık, mesela Çanakkale'ye gitmek için... Sabah namazı Çanakkale'ye inerdik.

Malları esnaftan, kooperatiften Çakıroğlu'ndan alırdık.. Sermaye problem tabii... Para varsa parayla, yoksa veresiye.... Neyse, buradan Denizli'ye.. Denizli'den doğru Çanakkale'ye veya ilk gireceğimiz pazara. Mesela Lapseki'ye kadar.. Ondan sonra Bigalı Osman abinin arabasıyla diğer pazarları dolaşıyoruz.. Bu pazarlarda satış yaptıktan sonra dönerdik.. Üç yüz, beş yüz lira paramız olurdu. O zamanın parasıyla çok para idi.

1950 yıllarının başlarında Nazilli'de Yatağanlılar. Ayakta soldan ikinci Ali Önay oturanlardan soldan ilk sıradaki kayınpederi Mehmet Mümtaz Yatağan.

1963 ten 1967'ye kadar böyle sürdü.. Tabi masraf da çok olurdu. Araç paraları, yatma kalkma, yeme içme, çok da masraf olurdu.. Yarı yarıya kazanç olmazdı.. Masraf çok. Ese dayı, İsa Dönmez Çal, Çivril, Karahallı taraflarına giderdi. Eskiden değiş de olurdu. Buradan bıçak götürüyor mesela Çal'dan üzüm getiriyor..

1930' larda ticaret nasıldı?

Para o zaman çok kıymetli.. 50 liralık hiç yok, ortada gözüküyor.... 'Hacı Mehmetler'de 50 liralık varmış' diye laf ettiler biz çocukken, henüz yeni gençken.. Şimdi çocuklara versen almıyor.. 50 liraya ev yapılıyor. Kazım amcanla Kürtlen Mehmet amcan Tavas'dan yerli malı sardılar geldiler, bir yük atmış liraya.. Yerli dokuma, Davaş malı.. Bir at aldı geldi 20 21 liraya çok güzel at.. Para kıymetli.. Üç kilo patetis 5 kuruş, iki kilo taze fasulye 5 kuruş 1935' lerde... Değirmenin oraya patetis, fasulye diker yetiştirdim ben. İndirirdim pazara 3 kilosu beş kuruş. Kızılhisar'a da giderdim..

Köylüler hangi pazarlara giderdi, köyde Pazar kurulur muydu?

Ben bileli Pazar kuruluyor tatil günleri..Burada hayvan pazarı yoktu.. En meşhuru Garük Pazarı.. Hayvan alcek, hayvan satcek oraya giderdi.. Zahire bazarı yoktu burada. Zahire alıp satacaklarda oraya giderdi..

Garük bazarına Yeşilova'dan Burdur'a yakın yerlerden Çameli'nden Davaz'dan, Salı gününden gelegorlardı... Özellikle yaz günlerinde pazarda yatarlardı.. Bir de han vardı, handa yatarlardı... Örtüsü, battaniyesi olan pazarda yatardı. 1930- 40 'a kadar.. Hatta 50' ye kadar 50' den sonra baza sönmeye başladı. Araba çoğalmaya, diğer pazarlar kuvvetlenmeye başladı. Mesela bizim köyde de hayvan pazarı kurulmaya başlandı. Acıpayam pazarı kuvvetlenmeye başladı. Mesela benim çerci yüküm vardı. Ufak tefek, ıgne, düğme şu bu.. Akşama kadar 20- 25 lira yaptık mı çok para derdik. O dönemde öyleydi. 1946-47 lerde...Acıpayam pazarında, koca pazarda bir ben olurdum bir de yaşlı satıcı olurdu. Bir iki manifaturacı, şöyle karşıda, bir iki de kadın kaymak yoğurt satarlardı. Bir iki kavun karpuzcu, bazar bu kadardı. 20- 25 kişi olmazdı, orta yerde dolaşan... Tenhaydı.

Karük bazarı ise kalabalıktı. Baza kayneyordu. Her şey olurdu, Garük bazarında, olmayan bir şey yok.. Kebapçı, ekmekçi zaten orda da, incir, üzüm, duz, yağ, zebze, meyve... Giyim giyecek de orada. Elbise-cisi orada, ayakkabıcısı orada. Ne alcaksen oradan alırdı zaten köylü herkes.. Mesela Çameli'nden gelen Yeşilova tarafından gelen, Davastan gelen... Buradan, bizim taraftan Karaçay, Kösten, Abeş... Bizim değirmenin önünden geçip giderlerdi pazara.. Diğer şeyler gibi

hayvan alıp satmaya da oraya gelirlerdi.. Sonra her tarafa pazar kurmaya başlayınca Karük bazarı öldü gitti.

Çobanlar kimdi çobanlık nasıldı?

O zamanlar 5-6 tane sürü vardı...Dava sürüleri vardı. Karallar'ın Veli dayının, Hacı Mustafendi Hoca'nın, Kuşamatlar'ın, Çerçiler'in, Velceler'in, Kürtler'in sürüleri vardı. 100'er 150'şer davar olurdu, genellikle.. Yovalca, Sakarca, Yayla taraflarında herkes ayrı ayrı yerlere konardı. Çadır yaparlar oralarda, yazın.. Kışın ise köyün üstüne inerlerdi bağaralarına.. Ağılları vardır, oralara gelirlerdi.

Peki köy davarı?

Köy davarı daha sonra..Herkesin birer ikişer davarı vardı. Bir çoban tutulurdu...Bu çoban güder gelir akşam üstü koyverir herkesin davarı evine gelirdi. Sen de bilirsin sabahleyin herkes katar, çobana... Çoban toplar, alır götürür, gider..

Kaç para alırdı?

Davar başına aylık 1 - 1,5 lira alır.. Yaklaşık 100 davar varsa aylığı yüz lira 150 lira gibi..

Ha bu arada bir hatıramı anlatayım...Bir gün sabah namazı vaktinde hamuru yağurdum, fırının kapısını açtım, şöyle çıkıverdim. Bir köpek geliverdi, pazaryeri tarafından.. Geldi, beni görünce öyle dikeldi. Kuyruğunu salladı salladı.. 'Nerelerdesin sen dedim yahu' dedim.. Yörüdü gitti, selamladı da gitti beni.. Köpbekce köpbek bu bak, yediği yeri biliyor, insan bilmiyor.. Annem(kedimiz vardı babam ameliyat olduğunda kedimiz ağladı ya... anam ıramatlık Allah Ali'nin çocuklarına bağışla yarabbi derdi..)

Nenem nasıl bir kadındı?

Çok iyi bir kadındı, (annem; 'koyun gibi bir kadındı, cenet mekan olsun, çok iyiydi. Allah razı olsun.)

Annen geldiği zaman pilav pişirmesini bilmiyordu. Güsün nenen öğretti, yemek yapmayı, çamaşır yıkamayı... Hiçbir zaman senin karın şöyle diyor, şöyle yapıyor, diye bir şikayetini duymadım.(Annem-Ben ağlardım bu nasıl pişecek diye.. O da bana 'a kızım yarın öyle güzel yemek yapasın ki bizim pişirdiğimizi beğenmezsin' diye benim gönlümü alırdı. Çok iyiydi.)

Biz bişirdiğini beğenmeyecek olsak bile, 'öğrenir za.' Derdi, Daha çocuk o diye savunurdu. Başka kadınlar gibi 'bilmemneyin kızı' vb. katiyen çıkışmazdı. 'Öğrenirler daha dünkü çocuk onlar' derdi.

Ne yemekleri yapıldı..

Bizim değirmenler var 50-60 dönüm tarla var.. Beygir çiftimiz, camız çiftimiz de var. Buğday kalkar.. Fakat mahallede 4-5 tane yetim, dul... Kocasını harpte kalmış. Mesela Hakkı amcangil.. Daha başkaları da var. Saymayalım şimdi. Onların kimine un kimine yağ bulgur koyuverir... Bizim durumumuz iyi, evden un hiç eksik olmaz. Hatta un satılırdı.(annem - köstenni ebe vardı. 'Garnım doymeye Güsüm billa, bulgurlu badılcan aşına, guru biber turşusuyla' derdi, ağlardı) O mahalleli kadınlar yardım ederlerdi anama.. Çamaşır yıkamada ev temizliğinde. Ahırlar temizlenir, hayvanların gübresi atılır tarlaya. Gübre atılacağı zaman arabaya gübre taşıyiverirlerdi. Onları anam çok memnun ederdi fazlasıyla.. Hacasanna (Hacıhasanlar) tarafı da aynı. Hacasanna nenemin de etrafında çok sayıda yetim vardı. Dedemi ben biliyorum. Fethiye'ye giderdi dedem. Develeri vardı. İzmir'den Denizli'den mal gelirdi, manifatura.. Alıca, kaput bezi vb şeyler.. Fethiye'den gelirken de bal tahan getirirdi, tenekelerde. Aynı askeri karavanalardan iki üç tane vardı, balı, tahanı ona dökerlerdi.. Kaplar tekrar gideceği için boşaltılırdı. Gelen giden istediği kadar bal, tahan yerdi..

(Annem-'Goca tencereyi Mustafa'ya verelim bu kıymatını bilir.' Diyor. Annem babama nenelerinden kalan bir bakır tencerenin bana verilmesini söylüyor. Evet o emanet şimdi bende bekliyor.) O tencere filan bal dolardı. Çok bakardı nenen etraftaki fakirlere.. Çok baktı. Cennetliktir o... Gülsüm nenen anası benim nenem.. Hacımehmetlerdendi. Ne çok fakir vardı. Ne insanlar fakir...Üç dört tane delikanlı olan ev fakir..

Sanatı var köyün niye fakir?

Sanat geçiyor mu? Satılıyor mu? Şimdiki gibi dışarı giden mi var?... Mal alan bir Hacıbekir vardı bir de Hallefendiler'in dede vardı.(Annem- Şimdiki gibi bolluk mu var? İnsanlar körmüş eskiden.. Apa'dan kavun karpuz gelecek, ayazdan domates gelecek, oduna ocağa alınacak diye bakardık)

Domates gök mü yenirdi. Erince yenmezmiş çürüdü diye...

Bizim zamanımızda yeniyordu artık. O daha eski.. Ayazdan marul gelecek de alcez deye bakılırdı.-Ayazdan yer elması da gelirdi- Dut dibinin oraya gelir satarlardı. Evlen önünde su akardı. Ovalarda tarlaların çoğu boş kalırdı.

Nenem neyi güzel pişirdi?

Kurufasülye, etli nohut, etli soğan yahnisi, pilavlı tas kebabı, dığança yemeği... Yoğurtlu isbanak, karnıkara çorba, bulgurlu badılcın aşı, bulgurlu börülce çorbası, onu ben çok severdim. Un çorbası, sabahları tarna çorbası.. Agam gil işe gitcek, hemen bir tepsiye ekmek doğranır, akşamdan... Onun üstüne dökülür, bir çatırtı yersin herkes işine..

Biz eski Pazar yerindeki evde yer evde gülsüm nemem bize karnı kara çorbası yapmıştı..

Hele babam...Akşam eve toplandığımızda babam yatısı namazına gitmeden kimse dışarı gidemezdi. Hakkı abem, kazım abem vardı, bunlar o zaman genç 18 20 yaşlarında.. Babam yatıya giderken 'sen yarın değirmene, sen çifte git' diye onlara vazife verirdi. Kendi kalkar camiye gider. Ağamgil ancak o zaman kalkalar, o zaman meşhur daş oda var, daş odaya giderler. Sabahleyin babam onları görmez gayri. Biri değirmene, biri çifte. Oduna gitcek oduna gider, nereye gitcekse, onları bubam görmez gayri.. Akşam birisi geç kalsa, şurada Sivrilere dükkanın orda, gide gele orayı yol ederdi, babam.. Söylerdi; 'akşam namazından önce gel, hayvanı boş getir' derdi. Ben darılmam. Yalnız akşam namazından sonraya kalmayın' derdi. Akşam namazından sonra cevahir getirsen makbul değil' derdi, bubam.. Caminin vakfını 1926' da devlet aldı, el koydu. Babam camiye gine bırakmadı. Fahri olarak ölünceye kadar caminin imamlığını, hatipliğini yine yaptı.

Neyle geçindiniz?

Değirmenimiz vardı. Kendimiz yeniden değirmen yaptık.Tarlamız vardı 50 60 dönüm. Kazım amcan, araba at sürüyor. Hakkı ağam değirmeni bekliyordu. Veya gidip geliyordu. Ben okula gidiyordum. Emir halan, Alime halan vardı, onlarla okurduk. Her akşam, Kur'an-ı Kerim okuturdu babam bize.. Akşam namazından geldikten sonra yatıya kadar bize biraz kuran okuturdu..

Emin abinin annesi Alime halan 1932 senesinde öldü.. O altı aylıktı inek aldık geldik ona bakmak için.. Sonra Emin benim yanımdaydı değirmene gider geldik. Annem, Hasibe halan biz beraberdik. Ağamgil ayrıldılar, ayrı ayrı oldular.. Emmini ben bindirirdim sırtıma... Emin çok işerdi sırtıma.. Biraz büyüdükten sonra heybeye koyardık. Emin'i bir tarafa, ineğin buzağısını bir tarafa koyardık. Eşeğe yükler götürürdük.-Annem, birbirleri yalalar giderlermiş.- Buzağı Emin'in yüzünü

gözünü yalar, gidinceye kadar.. Büyüdü gitti Emin de.. Maşallah adam oldu.

Annem; Benim geldiğimde Emin ufaktı hacı dayının yanında çalıştı, Nazilli'ye götürdük sonra...

-Terzi Halil'in yanına verdim ben onu. 1947'de Askerden gelince.. Baktım çocuğun başka iş yapacağı yok. Azcık uyanık da değil. Terzi Halil'e 'bacanak öğret bakalım bu çocuğa' dedim. Halil'in yanında çalıştı, biraz öğrendi. Nazilli'ye aldım gittim. Bizim tanıdık bir usta vardı, onun yanında iyice öğrendi. İyi bir terzi oldu. Ondan sonra babası İzmir'deydi İzmir'e gitti. İzmir'de bir ustanın yanına vermişler.Ustanın tanıdığımış Emin'in Analığıgil.. Ayten yengeni alivermiş ustası. Dügün etti. Dügününe filan gittik.

Köyde başka sanat var mı?

Çabı bıçak başka ne sanat olacak.-Annem-Herkesin ayağında bir çarık dağdan odun getirir ordan çift çubuk- Dedeoğlu vardı, semer yapar, tamir eder, nalbantlık yapar, Arabali nalbantlık yapardı...

Kalaycılık?

Kalaycı vardı hacı kalaycı.

Kimden öğrenmiş

Onu bilmiyorum.. O doksandört yaşında daha geçen sene öldü..

Babışcı (ayakkabıcı) var mıydı

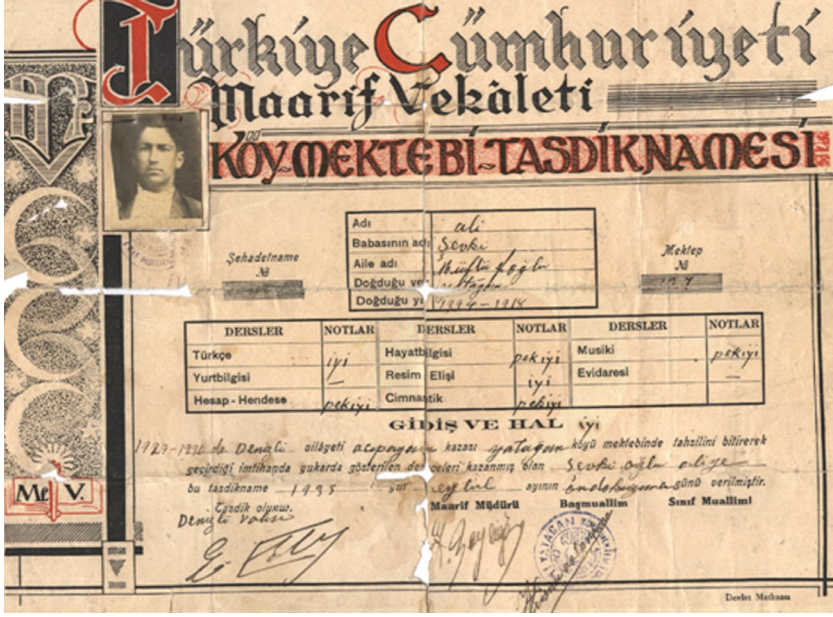
Babışcı vardı Tümenen(Tümenlerin) Veli usta vardı, eskicilik yapardı. Çarık babış hepsini dikerdi...Bir de Tümenner'in Memedali ağa vardı, bunların ikisi yapardı...-

Berber?

Berber Ali vardı, bir de berber Mısva (Mustafa) vardı.. Habib Çavış'ın babası Mısva vardı. Onun dükkanı şimdiki Veli ağanın evinin yanındaıdı.

Ali Öney 1950'lerde İzmir veya Nazilli'de bir kahvehane arkadaşlarıyla, soldan ikinci.

Başka dükkân var mıydı köyde..

Dükkanı nerde bulacaksın (Annem- Kazaklar vardı.. Mısvalı amca vardı, Kazakları... Kıvrım şeker alırdık- Bir bakkal dükkânı sigara satardı. Beş ciğara alırlardı.. 5 kuruş.. Bir paket ciğara 5 kuruş. 1 kuruş verirler 5 sigara alırlardı..Para nerde?

Neler satılırdı?

Kıvrım şeker, leblebi, fıstık, gazyağı, zetinyağı, iğne iplik, kiprit, fitil. Bakkallık yapanlar; Kazakların Mısvalı amca, bir zaman Arap hoca bakkalık yaptı.. Arap hoca Arabalının babası.. Abdurahman hocalardan.. Veli ağa yaptı, Gossen hoca yaptı, Hafız İbrahim ağa yaptı . Bir ara babam da yaptı... Değirmen yapıncaya kadar devam etti babam...

Neler satılırdı?

Hurma, helva, tahan, ayna, iğne, iplik, düğme, evlerde kullanılan şeyler.. Küçücük... pazaryerindeydi, bizim eski evin sokaktan tarafta.. Bizim kocakapının yanında küçük bir kapı vardı, o kapının olduğu yer (annem, Veli ağanın karısı Ayşe teyze vardı çok faydalıydı.. Geldi çocuklar derdi, inderdi bize kıvrım şeker, leblebi filan alırdı..- Neler geçti bu köyden yav..

Cebinde şeker taşıyıp dağıtan kimler vardı?

Abdullah hoca..(annem-Hallan Hacı Veli amca sa-kız şeker Hilmi dayım ıramatlık- o vermezdi pek.. Bir Abdullah hoca vadı çocuklara şeker veren..Hilmi dayı çok faydalıydı. Bubasının yerini tutuyordu o. Ali efendi amcanın yerini...

Ali efendi kim?

Bunun dedesi _Annemi gösteriyor-. Hacı Mehmed'in dam ardına toplanırdık bazen.. Onu sögdürürlerdi. Kimse aldırış etmezdi onun söv-düğüne.. Kibar konuşurdu.. Nazilli'de okumuş...

Başka kimler var okumuş?

Hacı hafız dede, Hacı hafız ağa İstanbul'da okumuş.. Hacıbekirler'in Ali efendi vardı. Bir hakim... Ödemiş'te hakimdi. İstanbul'da okuyan o. Nazilli'de Süleyman efendi vardı, İstanbul'da okuyan, Omar efendi hoca vardı. Şerlen total diyorlardı, binbaşı vardı o.. Tabur imamı o. Eskiden tabur imamı olurdu, alaylarda müftü olurdu, al-bay rütbesinde.. Binbaşı rütbesinde tabur imamı.. Biz çocuktuk.. sonra kalktı onlar askerlikten.. Öyle imam hatip kalmadı askerde, başıboş... Biz okula gitmeye başladığımızda küçükken, şöyle sıra mira yoktu.. Bazısının altında minder bazısının post, önünde bir mangal....Bir hoca kürsüsü olurdu..

Hocanız kimdi?

Hoca.. Omar efendi hoca vardı benim bildiğim.. Talip Özkan'ı biliyor musun onun dedesi...Biz elif beyi ondan okuduk...Omar efendiden sonra Gaysalı total hoca diye bir hoca geldi, ondan okuduk.. Ondan sonra Yassüklü Mehmet Akif hoca geldi, ondan okuduk... Üçüncü sınıfa kadar Mehmet Akif hocadan okuduk. Yeni yazı çıktığı zaman Mehmet Akif hoca öğretti bize.. Ondan sonra Oğuz bey öğretti, Darıverenli... Oğuz beyden sonra bıraktık artık..

İlkokul kaç sınıftı?

Beşinci sınıfa kadar vardı. Sonra üçüncü sınıfa indir-diler...İsmet Paşa üçüncü sınıfa indirdi. İsmet paşa yetişmesinler, köylerde, anlamasınlar durumu diye iptal ettirdi onları.. Güya kıyamete kadar hüküm sürdürcek.. Memleketin ilerlemesini düşünmüyor da kendi durumunu düşünüyor.. Reis-i cumhur olacak kimse bir şey anlamayacak.. Niye kaldırdı köylerde beşinci sınıfı.. Ne zararı vardı ...Oğuz bey vardı beni çok severdi, Mehmet Akif hoca da... Ben ikinci sınıfa giderken o beni birinci sınıfa gönderirdi, ders okutmaya. Çok çalışırdım, o kadar çok severlerdi beni...

Devamı gelecek sayıda...

UÇURUM ÇİÇEĞİ

Yağmurun toprağa, toprağın rahmete sevdalı olduğu zamanlardan beri çekiç, örs ve emek sesinin yankılandığı bir kasaba Yatağan. Bağlarda asmaların yeşil ve aydınlık çocuk gözü gibi nasıl parladığını görmeli, medresenin şadırvanının sesine yaslanıp gönlünüzün ince ince işlendiğini hissetmelisiniz. Medrese merdivenlerine oturup batan güneşi izlerken gönlünüze doğan ferahlığı fark edersiniz. Oradan ayrılıp da merkeze doğru yürüdüğünüzde Orta Camii uzun zamandır görmediği dostunu karşılar gibi karşılar sizi, ağırbaşlı bir bilge misali.

Çekiç seslerini, radyoda çalan türküleri, şadırvanı ve bağları geride bırakarak döne döne çıktığımız tepelerin, yokuşların sonunda vardığımız yer ise bir yayladır. Kefe Yaylası. Çocukluğumuzun şehri. Çamlar arasında rengârenk çadırlar içinde geçerdi yaz aylarımız. Çocukluk... Tüm duygularımızın en yalın hâli. Bir kuş hafifliğinde yaşamak,

dünyayı perdesiz izlemek gibi... Her gün yepyeni hayaller kurarak uykuya daldık çadırımızda. Çamların iğne yapraklarından yaptığım kolye ve bilekliklerle zengin olacağıma inanıyordum mesela. Ertesi sabah kahvaltıdan sonra ilk işim iğne yaprakları toplayıp sonsuz bir heyecanla işimin başına oturmak olurdu. Çocuklukta iş biter mi? O bitince tahtadan anahtarlıklar, suntadan gitar... Her gün büyük bir ciddiyetle ve hevesle. Atan kalbimizin sesini duyardık, acıyan ellerimizi hissederdik. Yorulmak nedir bilmezdi ayaklarımız. Gözümüzden düşen damlaların toprağa karışmış yüzümüz üzerinde bıraktığı iz, uçan bir uçurtmanın izini gördüğümüzde yok olup giderdi. Kuma yazılmış yazıların hafif bir meltemle silinip gitmesi gibiydi acılarımız, kederimiz, yaramız, öfkemiz. Ama sevgimiz öyle değildi. Silinmez ve yıkılmaz bir kuvvet gibi yükselirdi kalbimizde. Ne büyüktü kalbimiz. Dünyayı alır yine de dolmazdı.

Şimdi?

Sevgilerimiz ufak bir meltemle silinip giderken, kalbimizin üzerinde yenilmez bir kuvvet olarak yükselen acımız, öfkemiz ve kederimiz oluyor. Ayağımızı bağlayan iplerin, gözümüze inen perdelerin, üzerimize sarılan kundakların sayısının hesabı yok. Yara bere içinde yorgunuz. Sesler aynı, renkler aynı, kelimeler aynı.

Çocukken yaylada kaldığımız zamanlarda zirveye tırmanırdık babamla. Koca Çal dağına bir günlük tırmanışımız olurdu. Yarım gün çıkış, yarım gün iniş. Gecedен heyecanı sarardı çocuk kalbimi. Çünkü çıkacağımız dağa baktığımda heybetli, masalsı bir yücelik düşerdi gözüme. Zirvenin incecik bir çizgi olduğunu hayal ederdim. Öyle görünürdü aşağıdan. Yürüyüşe başlamadan belime bağladığımız ipin, incecik zirve çizgisi üzerinde cambaz gibi yürürken dengemi kaybedecek olursam babamın tutarak kurtarması için olduğunu düşünürdüm. Zirve dediğimiz yerin ince bir çizgi olmayıp geniş bir saha olduğunu oraya çıktığımda görecektim. Elimizde sağlam bir sopa, belimizde ip, sırtımızda erzak başlardık tırmanışa.

Kefe'den Çal dağına tırmanırken rengarenk çiçeklerin arasında yol alınır

Yıllar sonra yaralarımı, yorgunluğumu, kederimi, ezberlediğim kelimeleri, sesleri ve renkleri, gözümün perdelerini, ayağımın bağlarını yüklenip de yeniden atıyorum zirveye doğru adımlarımı...

Başımı kaldırıp zirveye baktığımda önce gözümün ve sonra gönlümün ufkunun genişlediğini

hissediyorum. Gönlümün ufku genişleyince ayağımı bağlayan iplerden biri kopuyor gibi oluyor. Bir perde kalkar gibi, bir kundak açılır gibi. Adımı atan ben değilim de bir kuş sanki. Binbir savaşa girip de galip çıkmış bir komutan gibi hissediyorum kendimi. Dağ boyu zirveye çıkan yollar uzanıyor önüme. Kimi dik, kimi taşlı, kimi çalılıklarla dolu, kimi düz. Dik ve taşlı yolların izini tuttukça elimdeki sopanın keskin yerlerinin elimde bıraktığı iz derinleşiyor. Şifasıyla gelen bir yaradır artık o iz. Dik ve taşlı yolların izini tuttukça düz yollara meyilim azalıyor. Düz yollara karşı yenilmez bir kuvvettir artık ayaklarım.

İlk tepe aşılmış, dik ve taşlı yolların tadına varılmıştır artık. Başımı kaldırıp da yola baktığımda gördüğüm yeni bir tepe oluyor. Ve sonra bir tepe, bir başka tepe daha... Biten her işin ardından yenisini gözlemek gibi sanki. Yeni tepelere ulaşma heyecanı sarınca beni bir bağ daha kopuyor gibi oluyor ayaklarımdan, bir perde daha kalkıyor, bir kundak daha açılıyor sanki. Bıraksalar bin tepe aşılır bu heyecan ve kuvvetle. Vazgeçmek ve geri dönmek aklının ucundan geçmez artık. Geri dönüp baktıkça aştığın tepeleri görmek az şey mi?

Tepeler aşılmış, zirveye az kalmış ve dinlenme vakti gelmiştir artık. Dağın ıssızlığına ve yüceliğine sığınıp geldiğim yolları gözlüyorum şimdi. Kızaran ve acıyan ellerim Barî isminin tecellisi ile varlığını hissettiriyor, ahenge dahil oluyor. Işıldayan gözlerime bütün bir âlem doluyor sanki. Ayaklarım Azîz isminin tecellisi ile ve izzetle adım atmaya öğreniyor. Kalpleri hâlden hâle katan Mukallib-ül Kulûb güneşi üzerimizde yürütüyor. Göl-geler uzayıp kısalıyor. Ezelle yaşıt bir sırrı işitecek

gibi oluyorum. Yaşamayı öğrenir gibi oluyorum. Oysa ne ellerimin, ne gözlerimin, ne seslerin farkındaydım aşağıda. Şimdi hepsinin üzerinden birer birer perde kalkıyor sanki, bir bağ daha kopuyor, bir kundak daha açılıyor.

Gökyüzü yakındır artık. Ayaklarımdaki kuvvet, gözlerimdeki heyecan ve kendimi bilme keyfi içinde bir ses yankılanıyor. Dağların arasından mı, yoksa şu kalbimden mi geliyor bilemiyorum. Sol yanımdan duyduğum ses dağların arasında yankılanıyor sanki. Vedûd isminin meltemi esiyor usulca. Ve şimdi kalp, Yaratıcının aynası olmuştur. O kadar genişler ki tüm âlem sığar neredeyse. Sevme kudreti bakımından bir aynadır sanki kalbim. Ne ayakta bir bağ, ne gözde bir perde, ne kalpte bir kabuk kalmıştır artık.

Özgürlük bu.

Ve zirve.

Tevhidin şahidi ve hasretin sahnesi.

Bir derin sessizlik...

İkilik de içinde. Teklik de. Hasret de içinde. Vuslat da. Aşık da içinde. Maşuk da. Âlem de içinde. Nokta da. Yaratıcı da içinde. Yaratılan da. Yara da içinde. Şifa da. Ölüm de içinde. Hayat da.

İnişe doğru bir adım atıyorum.

Ve hasret... Zirveye ve çıkışı gayretine...

Şu gözlerimin içinde görünen ince ışık hasret değil de nedir? Şu kalbimi inceltip inceltip de delip geçecek gibi olan hasret değil de nedir? Şu zirvenin sessizliğinde tevhidin gizemli ezgisi hasretten başka ne söyler?

Hasreti gözlerime sabitliyorum.

Ve iniş başlamıştır artık.

Gökyüzü arkada kaldı. Sol yanımdan duyduğum sesin yankısı azalıyor. Ayna cilasını ağır ağır yitiriyor. Daralıyor sanki kalbim. Çekilen bir perdenin, bağlanan bir kabuğun, sarılan bir kundakın acı sesi geliyor. Sevgi ise son öğrendiğimiz ve ilk unuttuğumuz bir nefes olarak zirvede mahzun kalıyor.

Gözümün ufku ile birlikte gönlümün ufku bakışlarını aşağıya çeviriyor. İneceğim yerin koyu karanlık gölgesi ellerime, gözlerime, ayaklarıma düşüyor. Kuru bir rüzgârın sesini işitiyorum yalnızca. Yaşamayı unuttur gibi oluyorum. Ellerimi, gözlerimi ve kalbimi unuttur gibi oluyorum. Bir perde daha ekleniyor, bir kundak daha sarılıyor.

Aşağı inerken bir hedef koymak anlamını yitiriyor artık. Kendimi bıraksam çabasız ve sürüklenerek inebilirim bile. Gözlerimde heyecanın ışıltısı kayboluyor, ayaklarıma yorgunluk çöküyor. Yara şifadan uzak düşüyor.

Çekilen bir perdenin daha acı sesi geliyor.

Zirve arkada kaldıkça sevgi, şuur, heyecan, kuvvet de arkada kalıyor.

Şimdi kuşandığım tüm bu perdelerle kaldığım yerden ve başladığım noktadan yaşama dönme zamanı.

Unutmak istemediğim bir sır giderek uzaklaşacak benden biliyorum: Sevgi, şuur, heyecan ve kuvvet; perdelerin arkasında yaşamaya, bir cevher gibi kalbimizle birlikte atmaya, ıslıl ıslıl gözlerle bizi ve yeniden keşfedilmeyi beklemeye devam edecek.

Geriye ise yalnızca bir his kalacak. Her duyguyu görmüş geçirmiş ezelle yaşıt bir bilgelik mi desek? Bu bilgelik bilgisinin sevincini taşımak mı desek? Yaşamamanın anlamı, bu hissi göğsünde her an taşımak olmalı.

Bilmem ki bu yüzden mi?

Kimi zaman dünyayı saracak kocaman yüreğimin olduğunu hissederken kimi zaman nefes kadar yakınımdaki kalbimin ritmini duymakta bile aciz kalıyorum. Kimi zaman âlemi dolaşıp gelen bir Zümrüd-ü Anka olup bitmesin seferlerim istiyorum. Kimi zaman da bakıyorum göz kapağımı kaldırmak omuzlarımda bir yük taşımaktan farksız oluyor. Uçurumdan yuvarlana yuvarlana giden bir kaya oluyorum da bazen ne tek bir yara, ne tek bir yorgunluk. Sapasağlam iniyorum yere. Ama bazen bir su damlasından bile inciniyorum. Dünyadaki tekliğimle övünüyorum bazen, sonra aynaya bakıp herkesi görüyorum yüzümde, bir çizgi bile fark olmadan birbirini tekrarlayan milyarlarca yüz...

Dünyanın tüm bilgeliğini taşıyor gibi oluyorum bazen, sonra birden hepsini unutuyorum; adımları, ellerimi, gözlerimi. Bir kalbimin olduğunu...

Bir kuyu gibi derinleşiyor içim. Uçurumun kıyısında bir çiçek bitiyor da adına sevda diyorlar.

Hüdanur ULUTÜRK

ESKİ DÜĞÜNLER BİR HAFTA SÜRERDİ

(Geçen sayıdan devam)

MEVLÜT OKUTULUR: Perşembe akşamı erkek tarafında mevlüt okutulur. Mevlüde, damadın ve ailesinin yakınlarının yanı sıra, beldeden onları tanıyan herkes gelir. Mevlütte, şerbet ve Gül suyu takdim edilir.

CUMA YEMEK VE MÜBAREK OLSUN: Cuma günü öğleyin erkek evinde, ikindi ise kız evinde davetliler yemeklerini yerler. Eskiden tabldot olmadığı için 8-10 kişilik sofralarda yemek yenirdi. Baklava sinileri de yemeğin sonunda getirilirdi. Cuma akşamı her iki tarafın evinde MÜBAREK dediğimiz etkinlik olur. Buna erkek ve kız tarafını tanıyan herkes gelir, eve girerken, kapı önüne kurulan masada oturan ev sahiplerine, "Allah mübarek etsin" denilir. Gelenlere kapıda lokum sigara, içeride ise çay ikram edilir. Gelenler 5-10 dakika oturduktan ve hal hatır sorduktan sonra yine "Allah mübarek etsin" diyerek ayrılırlar. Tavas'ın, Acıpayam'ın ve Yatağan'ın bazı beldelelerinde Cuma gecesinden erkek tarafında düğün çalınmaya başlandı.

CUMARTESİ ÇALGI ÇENGİ GÜNÜ: Cumartesi günü de öğleyin ve ikindi vakti yemek yenilir. Akşam hem erkek tarafında hem de kız tarafında eğlence vardır. Kız tarafında gelin entari giyer. Eskiden kız tarafında bayan çalgıcılar ve çıgırcılar olurdu. Gelinin kız arkadaşları ve komşu hanımlar gelip oynarlardı. Son yıllarda, kız tarafına da erkek tarafından gelenler olmaya başladı.

Oğlan evinde ise eğlence daha cümbüşlü olur. Özel çalgıcılar tutulur. Saatlerce oyun havaları çalınır ve oynanır. Özellikle zeybek oyunları tercih edilir. İyi oynayanlar birkaç kez meydana çağrılır. Havai fişekler atılır, silahlar patlatılır. Gece 12.00'de düğün biter.

GELİNE KINA YAKILIR: Gelinin kız arkadaşları, cumartesi gecesi kız evinde kalırlar. Yatmadan önce de gelinin ellerine kına yakılır, avucunun içine küçük altın konur. Bu esnada kızlar türküler söyler, birkaç saat daha kendi aralarında eğlenirler.

DAMAT EVİNDE NELER OLUR? Damadın en yakın arkadaşları gece 12.00'den sonra damat

evinde bir odaya çekilirler. Gençler, damadın dayısından amcasından, abisinden veya çok yakınlarından, eğlence masrafı için para isterler ve onlara az çok denmeden para verilir. Gençler de ya evde ya da başka bir yerde bağ evi varsa bağ evinde gecenin ilerleyen saatlerine kadar eğlenirler.

PAZAR GELİN ALMA GÜNÜ: Pazar sabahı, sabah namazından sonra mübarek olsuna gelemeyen son birkaç tanıdık gelir gider. Bu arada erkek tarafı imam nikâhı kıyılması için damat veya vekâletini verdiği biri kız evine gider. Kız evi de erkek evine gidecek eşyaları hazırlar. Bu eşyalar eskiden ya at arabası ile veya tanıdıklardan birinin aracıyla erkek evine götürülürdü. Kız evinden çeyiz sandığı alınırken, gelinin kardeşi veya bir iki küçük akrabası sandığın üstüne oturur, sandığı vermek istemez. Sandığı almaya gelen kişi ile kısa süren bir pazarlık yapılır ve mâkul bir para verilerek sandık alınır. Eşyayı döşemek için kız evinden 3-4 bayan, erkek evine gidip, eşyaları yerleştirip dönerler

Ayrıca kız tarafından erkek tarafına, 3-4 bayanla damat kıyafeti ve damat yakınlarına Dürü dediğimiz bohçalar getirilip teslim edilir. Getirenlere erkek tarafı makul bir bahşış verir.

DAMAT TIRAŞI: Pazar sabahı damat için eve özel berber gelir. Berber, damadı ve onun yakın arkadaşlarını sinek kaydı tıraş eder. Tıraş paralarını sağdıç verir.

DAMATLIK ELBİSE SAKLANIR: Kız almaya gitmeye bir iki saat kala çalgıcıların sesi duyulmaya başlar. Gençler yine oyunlar oynar. Damat, tıraştan sonra damatlıklarını giymek için arkadaşlarıyla bir odaya çekilir. Bu arada arkadaşları damatlık takımını saklamıştır. Damat, kıyafetinin getirilmesi için bir miktar bahşış vermek zorundadır. Bu arada damada arada sırada baklava ve lokum yedirilir.

GELİN ALMAYA GİTME: İçeride bunlar olurken, dışarıda ise gelin almaya gitmek için eskiden süslenmiş bir at veya fayton hazırlanırdı. Sonradan araçlar çoğalınca süslü gelin arabası tutulmaya başlandı. 80'li yılların ortalarına kadar bu gelin arabası, düğünler için özel olarak kiralanan Chevrolet marka otomobil olurdu. Daha sonraları ise herkesin evinde otomobil olmaya başlayınca özel gelin arabası âdeti de kalktı. Artık gelin almaya gitme vakti gelmiştir. Damadın sağdıç, ki bu genelde damadın eniştesi, eniştesi yoksa amcaoğlu, teyzeoğlu veya en yakın arkadaşı olur. Sağdıç, damadı evden çıkarır ve kız almaya gidilir. Son yıllarda onlarca araç konvoyu yapılır oldu bu tören için.

Hangi düğünde çok araç varsa, o düğün sahibinin hem çok zengin olduğuna hem de çevresinin çok geniş olduğuna hükmedilirdi. Çok eskiden damat kız almaya bile gitmezmiş. Gelini evde beklermiş. Ama yıllar geçtikçe bu adet kalktı, gelin almaya damatlar da gitmeye başladı.

GELİN ODADA BEKLETİLİR: Gelin almaya gidildiğinde gelin bir odaya kapatılır, kapıda da gelinin küçük kız ya da erkek kardeşi bekler. Sağdıç gelip bahşış verir. Kapı açılır. Damadın babası, yoksa amcası veya dayısı gelini alır, at arabasına, faytona veya gelin taksisine götürürdü eski yıllarda. Sonradan damat, babası ve annesiyle birlikte gelini alıp kız evinden çıkarmaya başladı. Damat ile gelin evden çıkarken, kızın anası ve akrabaları, çevrede olanların üstüne şeker ve bozuk para atar. Damat ile gelin araca bindirilirken imam dua eder. Konvoy, şehirde, ilçede veya köyde belirli güzergâhlarda tur attıktan sonra damadın evine gelinir.

YAĞLI YUFKA VE ŞERBET: Gelin, erkek tarafına geldiğinde, kendisi için özel olarak hazırlanan olan yağlı yufka ve şerbeti kapıda alır. Bunları hazırlayan kişi, bahşış alır. Gelin, ekmeği kapının üstüne sürüp arkasına atar, arkadaki kişiler de gelinin baş ağrısı olmasın diye yağlı ekmeği yere düşürmeden kapıp yerler. Şerbeti ise ağız tadı güzel olsun diye geline içirirler.

DAMAT GEZDİRMESİ: Artık düğün merasiminin en külfetli günleri bitmiştir. Gelin eve geldikten sonra damat, arkadaşlarıyla birlikte bağlara veya daha önceden ayarlanan bir yere gezmeye gider. Orada çay, gazoz, kahve içecek ne varsa içilir, sohbet edilir, şakalarla, fıkralarla, gülüp eğlenilir. Bu durum akşam ezanına yakın bir süreye kadar devam eder. Damat bu işlerle meşgulken, gelin eve girince el öper. Daha sonra salonun bir köşesine

konulan sandalyenin üzerine oturur. Kucağına bir kız bir erkek bebek verilir ki, çocuğa alışsın.

CAMİDE AKŞAM NAMAZI: Akşam ezanı okununca erkek tarafından 15-20 kişi damatla beraber camiye gider. Camiden çıkınca eve gelinceye kadar tekbir getirilir. Kapının önünde imam, evliliklerinin hayırlı uğurlu olması için dua eder.

AYNAYA PARA ÇARPILIR... Damat eve gelince kendisine daha önceden hazırlanan bozuk paralar verilir. Gelin salonda oturmaktadır, yüzü kapalıdır. Arkasında ayna tutan bir iki kadın vardır. Damat, eşinin yüzü ayna gibi parlak ve güzel olsun diye bozuk paraları 3 seferde aynaya atar, bayanlar kapışır ve ardından akşam yemeği yenir.

TÖVBE İSTİĞFAR ZAMANI: Yemekten sonra çay kahve içilir ve kısa süren bir sohbetin ardından, İmam evliliğin faziletlerini anlatır, dualar eder. Tövbe istiğfar edilir ve gelinin mihri belirlenir, Kur'an okunur. Daha sonra damadın mesleği neyse ustası ona mesleği ile ilgili bir alet verir. (Terzi ise makas veya mezura gibi) Bunu verirken tekbir getirilir. Ustası da damada nasihat eder. Ve sonunda "Hayırlı uğurlu olsun, Allah mesut etsin" denilerek herkes dağılır.

DAMAT YÜZGÖRÜMLÜĞÜ VERİR: Yatsıdan sonra damat, yanında gelinle birlikte gerdek odasına götürülür. Önce gelin girer, ardından damadın sırtına hafifçe vurularak o da kapıdan içeriye itilir. Gelinin yüzü kapalı olduğu için göstermek istemez, damat yüzgörümlüğü hediyesi takar ve damat ile gelin ilk defa birbirlerini bu derece yakından görürler. Çok eskilerden, damat ile gelinin birbirlerini ilk kez ayan beyan gördükleri an bu andır.

GELİN PİLAVI: Damat ile gelin gerdek odasına girdikten bir süre sonra, adına GELİN PİLAVI veya DAMAT PİLAVI denen, üzerinde et ya da tavuk bulunan özel pilav odaya servis edilir. Yanında ayran da bulunur.

PAZARTESİ GELİN ÇAYI İÇİLİR: Düğünden sonraki Pazartesi günü sabah en erken kalkan gelin olur. Odasında çay pişirir, ailecek gelin çayı içerler. Bir süre sonra damat evine gelen sağdıç, ev ahalisinden elinde tuttuğu şapkanın içine bahşiş toplar.

GILIVAN HAZIRLIKLARI: Bu arada yeni pazartesi günü sabahleyin Gılvana dediğimiz yemek merasimi için hazırlık başlar. Gılvana'da sadece bayanlar olur, gelinin çeyizine bakarlar, yemek

yenir, çay kahve içilir, sohbet edilir. Sağdıç ise topladığı parayla aldığı kuruyemişleri heybeye koymuştur. Yeniden damat ve arkadaşları eğlenmek için daha önceden belirlenen yere giderler. Bu genellikle bağ evi olur.

SALI GÜNÜ GELİN SUYU: Salı günü gündüz öğleden sonra gelin suyu dediğimiz merasim yapılır. Kız evinden kızın arkadaşları ve yakın akrabalar hanımlar gelin evine gelir. Kendi aralarında eğlenince yaparlar, yerler içerler, sohbet ederler.

SAĞDIÇ DÜRÜSÜ: Salı günü akşam ise sağdıç olan kimse, 2 yada 3 sini baklava yaptırır. Damat evinin akraba ve dostları sağdıç dürüsü hazırlar sadece bayanlar sağdıçın evine gider. Hediyeler verilir, baklava yenir, hoşbeşten sonra bu merasim de biter.

BİR HAFTA SONRA KIZ ARKASI: Düğünden bir hafta sonra Kız Arkası dediğimiz etkinlik için, kaynana yeni gelinini kız evine bırakıp gelir. Kız evi 30-40 kişilik yemek hazırlar. Oğlan evi ahalisi kız evine yemeğe gider. Aradan 3-5 gün sonra aynı etkinlik oğlan evinde yapılır. Bu kez kız tarafı davetlidir. Her iki taraf da, bu davetler esnasında imkânları ölçüsünde birbirlerine hediyeler sunar. Oğlan evinde verilen bu son yemek davetinin ardından düğün telaşı nihayet biter ve artık normal hayat düzenine geçilir.

TAM 9 GÜN SÜREN DÜĞÜNLER: İşte okuduğunuz gibi bu âdetler, Tavas ve yöresinde 80'li yılların ortalarına kadar genellikle böyle yapılageldi. Bu tip düğünler gördüğümüz gibi tam tamına 9 gün sürüyordu.. Bu âdetler, Acıpayam, Serinhişar (eski adıyla Kızılhisar-Gızılasar) ve Yatağan taraflarında ufak tefek değişikliklerle icra edilirdi. Sonradan hayat pahalı olmaya başlayınca düğünler artık daha sade olmaya başladı. Çünkü, bir düğün yapıldıktan sonra gerek kız evi ve gerekse oğlan evi yıllarca borç ödemek zorunda kalıyordu... Şimdilerde ise bir günde yemek, Kına gecesi ve düğün merasimi ile evlilik törenleri yapılıyor. Hatta bazıları nikâh töreninden dünya evine girmeyi tercih ediyor. Bazıları ise düğün salonlarında yemekli bir gece düzenleyip, takı merasimini de orada yapıp işi bitiriyor. Kısaca düğünlerdeki eski âdetler, modern çağa göre bir hayli değişiklik gösterdi.. Allah yeni evlenen çiftlerimizi bir yastıkta kocatsın, mutluluklar versin.

YATAĞANLI BİR SEYYAHIN NOTLARI: MISIR

Soldan sağa:
Mehmet Gökalp,
Ramazan Özçağlayan ve
Kamil Gökalp Kahire'de

Kahire'de M. Akif Ersoy'un Sohbet Ettiği Kahvede Naneli Çay

Her gün mesaiden sonra elimizde bilgisayar uçak bileti bakıyoruz. Şarm El-Şeyh mi Hurgada mı karar veremiyoruz. Nihayet Şarm El-Şeyh havaalanı için bilet bulduk. 3 kişi; kişi başı İstanbul - Şarm El-Şeyh 220 TL. 10 günlük Mısır gezisi için hazırlıklarımız başladı. 2012 yılının Aralık ayının başındayız.

Bu benim için Kahire gezisi ikinci olacaktı. Nispeten sağı solu biliyordum. Yinede gezilecek yer, yeme içme ulaşım gibi bilgiler ediniyorduk. 2002 yılında MÜSİAD üyeleriyle birlikte Kahire fuarına katılmıştık. O gezimizde Yatağan' da üretilen ürünlerle birlikte Ali Vehbi Kocakaya da bulunmuştu.

Gitmeden önce orasıyla güzel bir iletişim kurmuştuk. Kahire'deki dostumuzla görüşerek ondan bilgi alıyorduk. Kahire'de meydanlar ısınmış, gösteriler başlamış, görsel ve yazılı medya olayları haberlerde manşet olarak vermekte. İşte bu ahvalde geziye hazırlandık.

Denizli - İstanbul ulaşımını otobüsle yaparak Atatürk Havalimanı'na ulaştık. Hep söylenir dünya çok küçük diye... Otobüste Kocapınar köyünden bir yolcu vardı; Kostarika'da çalışıyormuş. Filistin lideri Yaser Arafat'ın yakın dostunun marketlerinin sorumluluğunu yapıyormuş. Yaser Arafat'ın fotoğrafıyla kendisine selam gönderdik.

Gece 02.00 de uçağımıza bindik yaklaşık iki saatlik yolculuktan sonra Şarm El-Şeyh Havalimanı'na indik. Kalabalık bir yolcu grubunun içinde

tatil için gelen bayanlar, Rus turistler Pasaport kontrolünde sırada.

Türkiye-Mısır ilişkilerinin iyileştiği bir dönem. Görevli memurlar güler yüzle karşılıyorlar. 15 dolar vererek vize pulumuzu alıyoruz. Dışarıda bizi Kahire'ye götürecek olan Mısırlı şoförümüz bir kartona isim yazmış bizi bekliyor. Tanıştık... Namaz kıldıktan sonra bir çay içelim yola koyuluruz dedik. Uçakta bizimle gelen kadın yolcular şehire ulaşmak için taksi pazarlığı yapıyorlar, yardım istediler fakat taksiciler yüksek fiyat istiyorlar.

Zamanı değerlendirmek için biz yola koyulduk. Mehmet Gökalp, Yılmaz Kaplan, Ben, şoför Cemal ve oğlu Muhammed yarı Arapça yarı İngilizce anlaşıyoruz. Şarm El-Şeyh - Kahire 500 km yol kötü. Sol tarafımızda Kızıldeniz, sağ tarafımız Sina Yahudilerinin oniki kolu için açılan su kuyusunda mola verdik.

Ben heyecanlandım ... Musa (A.S) Rabbimizle bulunduğu yer aklıma geldi. Kızıldeniz kenarlarında yer yer tatil beldeleri oluşmuş, bazı bölgeler asgari alan olarak çevrilmiş. Askeri havaalanı oluşmuş yol tek şerit halinde asfalt yapılabilecek uzun bir zaman olmuş galiba. Süveyş kanalının olduğu yerde kontrol var fakat şoförümüz yolcuları Türk dediği için kontrol yapmadılar.

Kanalın altından geçerek ilerledik. Saat 14.00 gibi dostumuz kardeşimiz Ramazan ile buluştuk. Yeni Kahire- Rehab isimli yerleşim yeri 17.000 nüfuslu, kapılar güvenli modern bir yerleşim

yeri. Güzel bir daire, uzun bir yolculuktan sonra günü dinlenerek geçirdik. Aradığımız her şey mevcut. Ramazan yapmamız gerekenleri anlattı ve işine döndü...

Mısır'da Muhammed Mursi Cumhurbaşkanı seçilmiş. Anayasa referandumu yapılacak Televizyonlar propaganda çalışmaları yapıyor, meydanlar kalabalık. Zaman zaman olaylar meydana geliyor. Sabahları Yılmaz (Kaplan) müdür ve İmam Mehmet (Gökalp) çarşıya gidip kahvaltılık alıp geliyor. Ben de kahvaltılığı hazırlıyorum. Kahvaltıdan sonra sitenin dışından taksiye binerek Eski Kahire'ye Ezher camii, Han-ı Halil Çarşısı, Hüseyin Camii, Nil kenarları gibi yerleri geziyoruz...

Trafik Allah'a emanet. Trafik ışıkları yok, hasarsız araç sanki yok gibi. Ticari taksiler genellikle LPG li. Ulaşım ucuz ama sıkı pazarlık yapmak gerekiyor. Konakladığımız yerle Ezher Camii yaklaşık 30 km 50 cüneyn. Öğleden sonra Ezher Camii ve Han-ı Halil Çarşısı'na gittik. Ezher camii 972 yılında yapılmış 20.000 kişinin aynı anda namaz kılabilirdi camii. İçeri girmek için ayakkabıları yanımıza aldık. Çünkü; kimin ne yaptığı belli değil herkes ücret talep ediyor.

Han-ı Halil Çarşısı'nda Şair Mehmet Akif Ersoy'un sohbet ettiği kahvede naneli çayımızı içerken her yerde olduğu gibi dilenci çocuklar sardı etrafımızı. Eğer para verersen kurtulmak mümkün, yoksa değil. Çarşıda hediyelik eşyalar, nargile dumanı, Ümmü Gülsüm şarkıları çalan müzik dükkanları... Sesler, dumanlar, kokular; her şey birbirine giriyor. Bu karmaşada dinlenmek pek mümkün olmuyor.

Hüseyin Cami restorasyonda. TİKA yapıyor-muş. Etrafta dolaşmak çok zor, alışmadığımız bir koku. Baltacılar denilen çeteler, seyyar satıcılar, trafik hepsi birbirine girmiş. Mezarlık içinde küçük barakalar, evler, insanların gece konakladıkları yerler. Yaklaşık 2 milyon kişinin mezarlıklarda konakladığı söyleniyor. Kahire nüfusu gündüz 18-20 milyon, gece ise 15-16 milyon.

Aralık ayı olmasına rağmen hava gayet sıcak. Kahire Üniversitesi'ne gittik. Ramazan bize Türkoloji mezunu Mümin isminde bir Mısırlı rehber buldu. Mübarek taraftarı... Üniversite bizdeki üniversiteyle kıyaslanamaz, dağınık, düzensiz. Tahir Meydanı'na girdik, sanki panayır. Çadırlar, müzik, alkol, uyuşturucu ne ararsan var. Başımıza bir hal gelmeden ayrıldık.

Ertesi sabah bizi almaya eski bir Tofaş taksiyle ihtiyaç bir taksici geldi. Piramitlere gitmek için giriş biletlerimizi aldık, içeri girdik. Atlar, at arabaları piramitlere götürmek için yolumuzu kesi-

yorlar. Yaya olarak 15 dakikalık yürüyüşten sonra piramitlere ulaştık. Bir kum fırtınası göz gözü görmüyor. Yılmaz müdüre Firavun piresi musallat oldu. Banyo üstüne banyo zor kurtuldu, pireden. Belanın üzerine gidiyoruz, akıllanmadık. Ertesi gün Nil nehri'nde Firavun köyü varmış, haydi oraya... Küçük sandalla nehrin içinde dolaşıyoruz. Kenarlarda Firavun zamanındaki yaşantıyı anlatan görseller. Sandaldaki rehber anlatıyor biz dinliyoruz. Dinliyoruz dediğim lafın gelişi, ne dediğini anlamıyoruz...

Kahire Müzesi... 2002 deki ziyaretimde görmüştüm. İçerdeki tarihi eserlerden çok az bir eser kalmış. Devrimde yağmalamışlar. Mumya heykeller, yükte ağır, pahada hafif eserler kalmış. Fazla bir ziyaretçi de yok.

TRT Kahire temsilcisi gazeteci M.Akif Ersoy'u ziyarete gittik. Üç tane ihtiyaç... Baktı halimize... Niçin geldiğimizi sordular; Mursiye destek için geldiğimizi söyledik, esprili olarak gülüştük. M.Akifin bir gün önce Tarır'de saldırı uğramış, kamerası kırılmış. Çay ile birlikte güzel bir sohbet oldu. Gazze'ye gitmek istediğimizi söyledik. Tünellerden geçebilirsiniz, dedi. Bu bizim için riskli bir durumdu. Dönüş için iki günümüz vardı ve vazgeçtik. Son günümüz İskenderiye'ye gitmek oldu. İskenderiye bir tatil kenti. Yatağanlı hemşehrilerimiz Şahin Şahin ve Ömer Yücedağ teskil fabrikasında çalışıyorlardı. Evlerinde ziyaret ettik, süpriz oldu. Hediyelik eşya almak için çarşıda uygun ürünler bakarken Alaaddin'in sihirli lambası pazarlığı yaptık. İçine cin koymadığı için vazgeçtik! 17 Aralık sabahı Kahire'den otobüsle Şarm El-Şeyh'e hareket ettik. Şarm El-Şeyh-İstanbul uçağına binerek dönüşümüzü gerçekleştirdik.

Afrika'nın kapısı Mısır; fakirlik, işsizlik, sefalet dolu bir ülke. İnsan olarak üzülerken ayrıldığımız bu ülkeye tekrar gelinir mi sorusunu sorsam kendime cevap veremem. Hergün evinin önünden geçtiğimiz Şehid Muhammed Mursi bir umut muydu Mısır için?

Kimlerin parmağı var?

Tarih yazacak ama Mısır halkı köle olmaktan kurtulamayacak.

Ateşin içine girmeden kenarından geçerek 10 günlük gezide yemeklerimizi kendimiz yaptık. Sadece insanlara gözlemci olarak baktık. Herşeye rağmen hayata tutunan insanlar korku ve ümitle ömürlerini tüketiyorlar.

10 günlük gezide bize yardımcı olan Ramazan Özçağlayan'a kalbi teşekkürlerimizi sunarız...

Kamil GÖKALP

Bıçak ustası bir müzeci AŞIK HÜSEYİN KOCAKAYA

Aşık Hüseyin Kocakaya, 1968 yılında yatağan'da doğdu. Çocukluğu Yatağan'da geçti. İlkokul ve ortaokulu Yatağan'da okudu. Daha sonra 1985 yılında Denizli Emsan fabrikasında çalışmaya başladı.

1988'de askere gitti 18 ay askerlikten sonra geldi çalışmaya devam etti. 1992'de düğün yaparak evlendi. 2 çocuk babası olan Aşık, bir oğlan bir kız evlat büyüttü. 1995 de Denizli'den Yatağan'a göç eden Kocakaya baba mesleği bıçakçılık yapmaya başladı.

20 yılı aşkın süre içinde çakı bıçak imalatı yaptıktan sonra 2017 yılında emekli oldu. Emekli oldu olmasına ama yine çalışmayı bırakmadı. Bu arada babadan ve dedelerinden kalan eşyaları bir müzede toplama düşüncesiyle çalışmaya başladı. 6 sene birikim yaptığı müzede çok sayıda etnoğrafik eşya topladı. Atölyesine gelenlerin pek çok kişiyi haberdar etmesiyle Hüseyin Kocakaya'nın müzesi ilgi odağı haline geldi. Değişik basın yayın organlarında, televizyonlarda ve internette haber oldu.

Yatağan'a gelenler çakı bıçak dükkanlarıyla birlikte Aşık Hüseyin Kocakaya'nın adeta bir müze haline gelen atölyesi ve evini ziyaret etmeye başladılar.

Müze, Belediye Başkanları, Valiler, Kaymakamlar, Milletvekilleri, Üniversitelerden hocalar ve öğrenciler ile çevre köy ve kasabalardan ilk ve orta dereceli okullardan öğrenciler tarafından gezildi.

Müzede Demirci dükkanında eskiden beri kullanılan bir takım aletler ile geçmişte günlük hayatta kullanılan eşyalar yer alıyor. Döven, ekmek teknesi, kağıt tekerleri, karasaban, pulluk, dibek, tahta beşik, demirci körükleri, çıkırık, ırbık ve bakır çeşitleri, radyolar el fenerleri ve daha sayılamayan yüzlerce eşya vardır.

Hüseyin Kocakaya Bıçak ustalığının ve müzeciliğinin yanında ayrıca 6 seneden bu yana merak saldı aşıklık konusunda usta bellediği Ozan Nihat'ın yanında çıraklığa başladı.

Denizli bölgesinde değişik gecelerde aşıklar arasında boy göstermeye başlayan Hüseyin Kocakaya yeni güfteler yazıyor yeni besteler yapıyor ve aşıklık yolunda yürüyüşünü sürdürüyor.

Dergimize bir şiirini gönderen Aşık Hüseyin Kocakaya şöyle dedi;

"Eski kültürümüz olan aşıklık geleceğini Ozan Nihat'ın çırağı olarak devam ettiriyorum. Yatağan için yazıp bestelediğim iki eserim var. Biri güzel köyüm Yatağan, Biri Yatağan'dan geldi geçti. Bu eserlerimi Yatağan'a ve Yatağanlılara armağan ettim. Halen evimdeki atölyemde bıçak imalatına devam ediyorum. Bu işlerimden arta kalan zamanlarda da aşıklık geleneği ile ilgili çalışmalar yapıyorum. Müzemizi zenginleştirmek için de elimden geldiğince gayret gösteriyorum. Müzemize tüm kardeşlerimi ziyarete bekliyorum, saygılarımla." (MNÖ)

Yatağan'dan Geldi Geçti

Aşık Hüseyin KOCAKAYA

Dağı taşı deldi geçti

Çeşmeden şu akıverdi

Toprak boru Löklü idi

Hacı Bekir hayır etti

Gece demez gündüz demez

Kazma kürekle gezerdi

Ömrünü suya verirdi

Kazım Çavuş kazdı gitti

Sıra sıra dizerlerdi

Fırıncı Ali pişirdi

Buram buram kokardı

Ekmek kokusu güzeldi

Kimi kesti kimi biçti

Terzi Üsen yamaverdi

Urbamız elbiseydi

Terzi Memet ütülerdi

Ne ararsan bulunurdu

Nalbur şekeri unu

Kime sorarsan tanır onu

Hacı Mamut sattı gitti

Hayvanlar sıraya girdi

Babışları demir idi

Nal yaptı semer dikti

Dedoğlu da çaktı gitti

Okulumuz medreseydi

Nice alimler yetişti

Zühtü hocam başta idi

Şakir hoca geldi geçti

Dağların sahipleriymi

Efeler çatışıverdi

Çona, Çırrık ve diğerleri

Çakıroğlu esti geçti

Mümtaz bey bastonuyla

Karabey'in bıçağıyla

Ömer Örs'ün makasıyla

Sanatımız sürdü gitti

Düğünlerin baş tacıydı

Koştururdu Arap Ali

Sözleride pek hoş idi

Bekir Çavuş güldü geçti

Tekeli Osman taşı dizdi

Abdürrahim bir fırt çekti

Süleyman da gezdi gitti

Yatağan'ın gülleriymi

Aşığın en son sözleri

Kimler geldi kimler geçti

Anılar yaşandı gitti

Bu derleme burda bitti

YATAAN BAZARINA ODUN SATMAYA GİDMİŞDİM

(Yukarı Karaçay (Kocapınar) - Yatağan ağzından örnekler)

Siz Yataannıla bu naflarıñ çoğunu bilmezsiñiz. Bu balañız, dedeleeniz biziñ Yokarı Kövlüleeden çok diñlemişledir. Ben gene de size deyviricen. Bilemedikle-eñizi ebeleeñize dedeleenize soruñ emi..

Deyy fii tariyinde Acıpayam Orta Mekdebini müdür İremzi Şenel'iñ biziñ gibi kövlü çocukları okusun deye yapırdığı pansiyomda üç yıl okuduktan soñura bi yere okumaya gidemedim, kövde galdım. Tarla takka, bağ bahça işleri, goyun guzu, inek dana dorpu boynuma galdı. Ööle deyon emme ben daa çocuklukdan yeñice sıyrılıbbarın. On altısını sürüyön.

Bi gün bubam, “Bi yük odun hazırla da Yataan'da satgel, harclık edeesiñ” dedi. Damaltına endim, bi güzel bi yük odun deñgeltdim. Gece yarısından soñura eşşeğe odunnarı sardım, yola düşdüm. Çay gıyından, Gızılbayır'dan Gabakca'ya çıkdım. Ordan Ağılğaya yoluna bılaşdım. Orda beniñ gibi birgac bazaacı deng geldi. “Uğurlaroosun!” dedik birbirimize, hebbarabaa yola düşdük. Kefe'ye gelince bataklık, garannıkda eşşekleri batırmayalım deye öñden birimiz gidiyoo... Bataklık gelince durduruyoo... Saalam yer arayooz.. Böle böle ötebaşdağı döşemeye debdüş vaadık. Vaadık emme biz bizden geçdik... Gış günü ellemiz soğkdan doñdu, bamaklaamız düşcek gibi sızılayo. Ağızımızla bamaklaamıza hohlayoz... goynumuza sokuyoz. Bööle bööle gideken Akyokuş'uñ başına varıımışız. Ordan öteyanı golay... Eñiş aşşa gidcez... Eşşekle de keyfe geldi... Sanıkım sırtlaanda yük taşıyan onnaa deyil.. Birbirleeni geçmeye kalkışıyoolaa. Bazaacı amcalaadan birinin yükü zeere... Odunnu eşşekleden birinne kakışırca çuvalı yırtırdı... Bak ozaman sen işe... Zere çuvaldan oluk gibi akmaya başlaasa ne edcez... Zeere yüklü eşşeği gerimize aldık o arkamızdan geliyoo. Bööle böle Ganal başına varıvıdık. Ganal başı Yataan'ın girişi demek... Ben orda bazaacı dayılaadan ayrıldım. Bazaa yerine gitmedim. Bazaa yerinde beni odun sataakan arkadaşla görüse macubolurun deye geçirdim kafamdan.

Garüyk bazarı yoluna sapdım. Üsbaşdaki evleñ yanında eşşeği durdurdum. Hava açılmaya başladı. Birer ikişer camiden çıkanna evleene gitmeye başladılaa. Bu seetlede Yataan'ın hengli hengli çekik sesleri heyakayı gapla... Yörüüken ayaklaaını uydurusañ bi gaydalı gidee ıısan.

Neyse camıdan gelen adamıñ biri benim odunnarı alıcı çıkdı. Öñce benim kim olduğumu, kimiñ oolu olduğumu sordu. Soñra “Ne deyoñ?” dedi. “On iki lire..” dedim. Bi taraftan “Çok dediñ, çok dediñ...” deyyo, bi taraftan da odunnarıñ dipleenı yoklayo, elini burnna götürüp koklayyo... Añlaacaañız cıralı mı deye bakıyo... “Ona olma mı?” dedi. Ben, “İı” dedim. Sonñura bi başgası da geldi. O önceki alıcınıñ işini bozmak isdemedi. Emme, “Sen çocuğa bi lire dee vee.” dedi. Baña da “Gabil et” dedi. Ben de “Hıı” dedim. Adam öñde ben arakisından eşşeği süre süre eviniñ öñüne vaadık. Goca gapıyı aşdı. Eşşeği içeri çekdik. Baraba yükü çözdük. Ben eşşeğin urgannanı topladıktan soñura dağınık odunnarı bi gıyya toplayıvıdım. Adam evden para getirdi. On bir lireyi veedi.

Ordan bazaa yerine vaadım. Biziñ kövlüleer hayvannaaniñ yanna eşşeği baaladım, torbasını başına geçirdim. Heybeyi eşşeğiñ semerinden endirdim. Aynı böyük adamlaañ yapıdığ gibi omuzuma atdım.

Önce fırına girdim. Fırıncı goca küreğinne somunnarı çıkarıp masanıñ üstüne atıp duru... Selam vee dim. “Golay gelsin, bereketlolson.” dedim. İki dene somun aldım. Heybeme guydum. Soñra, dağda daşda ilâazım oluyo deye kendime bi güzel boynuz saplı çaka aldım. Bakgala girdim yarım kilo gadaa halva aldım. Halva kaadiniñ içine dürdüm, heybeme onu da guydum.

Bizim köylüleer işleddiği gayvaya girdim. Bi illamur işdim. Birez de sağda solda gezennedim. Ööleye yakın eşşeğiñ ipini çözdüm. Köve dooru yöneldim. Aaşam olmadan eve varıvıdım.

Dirmillen Yaşar

